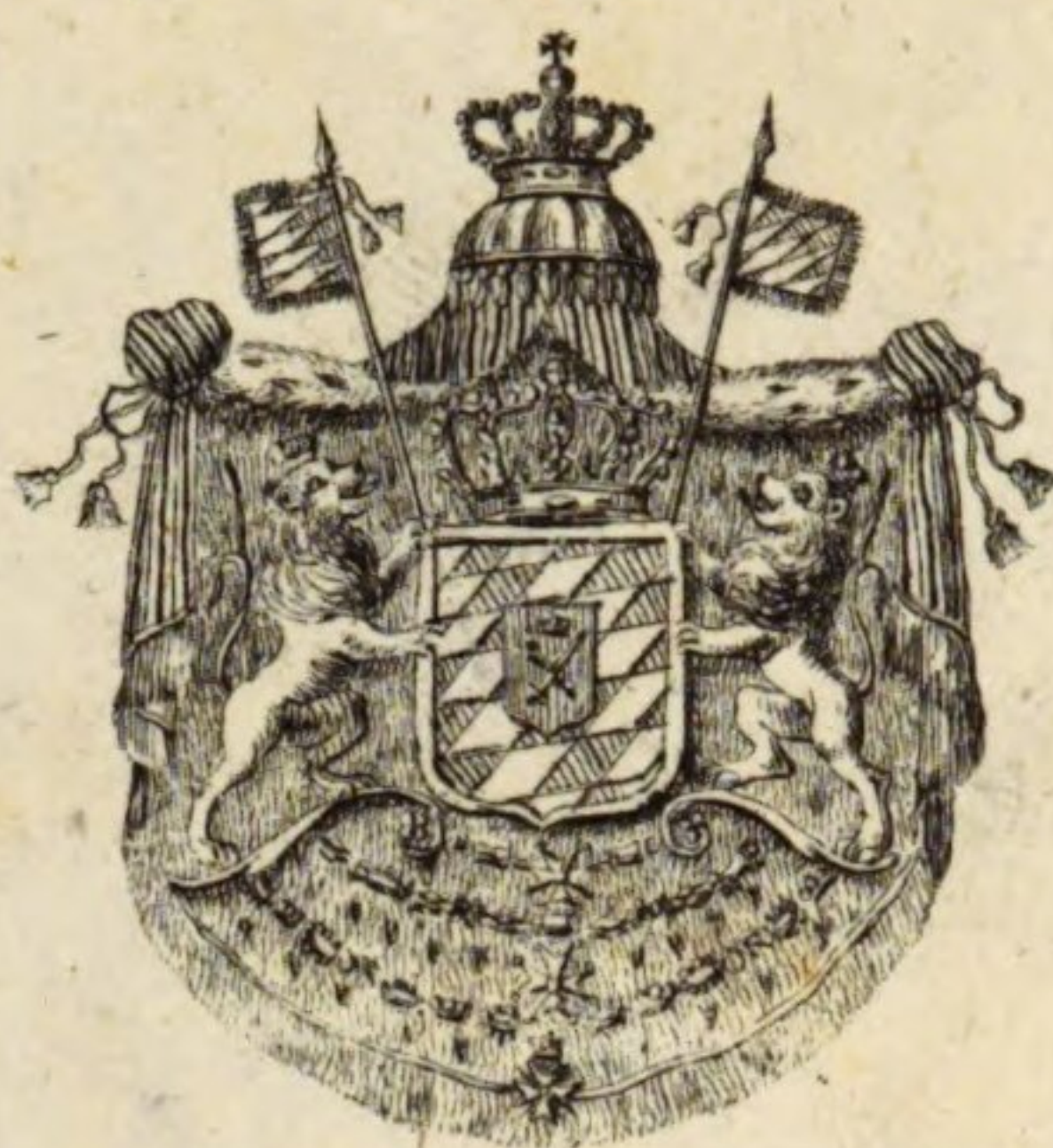

Phyt.

54

670

**BIBLIOTHECA
REGIA
MONACENSIS.**

1870

1870

1870

1870

1870

1870

Phyt. 57

Glisl. nat
690.

~~Phyt. N° 639.~~

D I S S E R T A T I O

D E

CORTICE GEOFFRÆÆ
SURINAMENSIS.

D I S S E R T A T I O

D E

CORITICE GEOFFREAE
SURIINAVENSIS

N I C O L A I B O N D T

M E D. D O C T.

D I S S E R T A T I O

D E

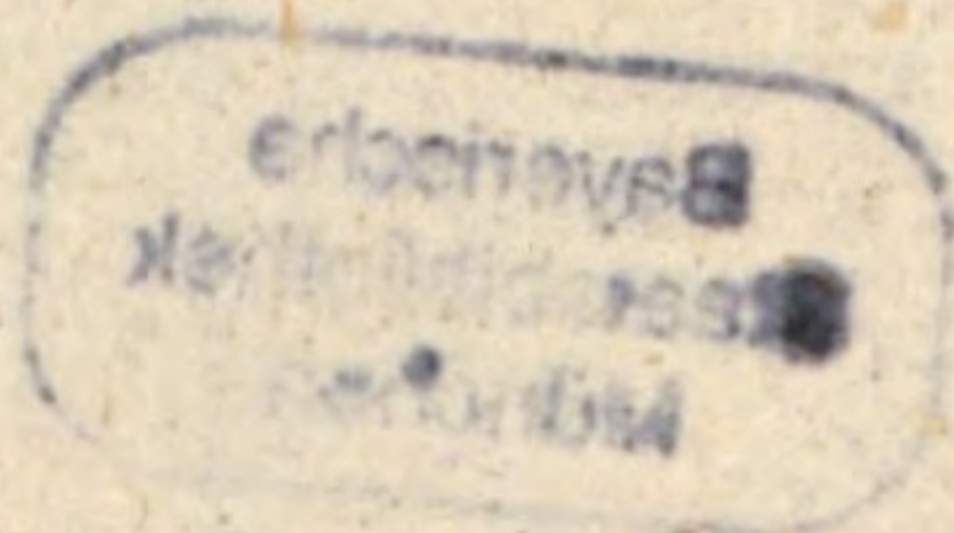
CORTICE GEOFFRÆÆ
SURINAMENSIS,

TABULA ÆNEA ILLUSTRATA.

LUGDUNI BATAVORUM,
APUD ABRAHAMUM ET JANUM HONKkoop;

M D C C L X X V I I I.

NICOLAI BOND

MED. DOCT.

D I S S E R T A T I O

D E

CORTICE GEOPHYTAE
SURIINAMENSIS.

TABULA ENEA ILLUSTRATA.

APUD ALPHABETUM ET LAMINAM HONKOR.

M. D. C. C. X. V. I. I.

Bayerische
Staatsbibliothek
München

V I R I S

NOBILISSIMIS, DOCTISSIMIS

N I C O L A O B O N D T,

ƒ. U. D.

CAUSSARUM PATRONO AMSTELODA-
MENSİ CELEBERRIMO.

W I L H E L M O S E R V A A S,

M E D. D O C T.

POLIATRO IN PORTU DELPHENSI EX-
PERTISSIMO.

PATRUIS SUIS, ILLI SANGUINE, HUIC
AFFINITATE SIBI JUNCTIS, OMNI
HONORE PROSEQUENDIS.

NEC

NEC NON

VIRO CLARISSIMO

FLORENTIO JACOBO VOLTELEN,

MED. DOCT.

MEDICINÆ ET CHEMIÆ IN ACADE-
MIA BATAVA, QUÆ LUGDUNI
EST, PROFESSORI.

PROMOTORI ET PRÆCEPTORI SUO
ÆTERNUM COLENDO.

Hanc Dissertationem

Dedicat

AUCTOR

P R O P R I U M.

De eximiae virtutis remedio, non satis cognito, nec haecenus descripto, prius quam exponere aggrediar, e re erit, pauca quaedam monere, tum remedii historiam, tum ipsius Dissertationis ordinem, spectantia.

Non diu est, quod Geoffraë quaedam Species, Jamaicensis nempe, & hujus quidem Cortex, usibus medicis destinari coepit. Hujus primam mentionem invenimus factam a P. DUGUID in epistola ad AL. MONRO (a): postea memoratur a DON. MONRO (b); & deinde ab ANDERSONO (c).
Ple-

(a) Vid. *Edinburg Essays Physical and Litterary* Vol. II pag. 264

(b) Vid. *Medical Commentaries* Vol. II pag. 96.

(c) Ibid. Vol. IV pag. 84.

P R O Æ M I U M.

Plena autem arboris, unde hic cortex habebatur, descriptio, una cum curatiore virium medicatarum, ususque notione desiderabatur, donec Doct. G. WRIGHT reliquis perfectiorem historiam hujus Geoffrææ, ejusque corticis dedit (d). Ex sola hac descriptione, quicquid *Materiae Medicæ Auctores* nonnulli de hoc cortice habent, fideliter transulerunt (e). Plerique tamen de hoc penitus silent. Hic itaque solus erat Cortex Geoffrææ inter medicamenta receptus, & Medicis hodie cognitus.

Ante aliquot autem annos ex Surinamia ad Medicorum (paucorum tamen) notitiam pervenit *Ælius Speciei Geoffrææ Cortex*: cujus vires quemadmodum innotuerint, ex relatione Doctiss. J. P. VAN STUYVESANT, tunc temporis praxin medicam in Surinamia exercentis, primique Medici Europæi, qui eum & cognovit, & ibi loci adhibuit, enarrabo. Ao. 1770. inter ægros, quos curabat, erat servus Nigrita, qui horrendas patiebatur convulsiones, quas insequebatur per aliquot horas durans coecitas. Plura signa concurrebant, ver-

(d) Vid. *Philos. Transactions* Vol. LXVII part. 2 art. 28 pag. 507 & seqq.

(e) Vid. *Additamenta* Doct. J. AIKIN ad LEWISII *Mat. Med.* Ed. 3tiæ pag. 320: SPIELMANN *Pharm. Gener.* pag. 55: & *The Edinburg New Dispensatory* Edinb. 1786 Pag. 148.

P R O Æ M I U M.

vermium præsentiam manifesto declarantia. Exhibita solita Anthelmintica, expulsis quidem aliquot vermibus, diagnosin confirmabant; curam tamen absolvere minime poterant, convulsionibus quotidie magna cum vehementia reversis: quum accedens forte Indianus quidam, continentis Americæ indigena (Bokken vocant), nomine MACARI, Arouaccanus, quique tribus suæ princeps, sacerdos & medicus erat, conspecto ægro, hunc vermibus laborare, & a se facile sanari posse, confidenter asserbat. Prompte, ut curam susciperet, annuebat Vir Doctiss.. Mox Indianus secedebat, & rediens post aliquod tempus secum afferebat potionem, quam interea paraverat, cujusque circiter uncias duas ægro exhibebat. Vehementes insequiebantur motus convulsivi, & tribus post horis per alvum excernebatur magna copia pituitæ, unaque 83 vermes in glomerem convoluti. Sequenti die eandem remedii dosin propinabat, qua absque motibus convulsivis adhuc ultra 60 lumbrici expellebantur; & posteaquam tertio die dosin iterum repetiisset, sanatus erat Nigrita.

Tantum tamque egregium hujus remedii effectum miratus Vir Doct. non potuit non ejus revelationem vehementer desiderare; sed irritò diu conatu, siquidem enormem pecuniæ summam Indus ille exigebat. Donec tandem retransacta, collata simul a Nob. NEPVEU, coloniae Surinamensis tunc temporis Gubernatore, pro sua in artes & scientias benevo-
len-

P R O Æ M I U M.

lentia, & opera & sumtum parte, non exiguo tamen pretio, arcani patefactionem impetraverit. In sylvam itaque ab Indo ductus Doct. VAN STUYVESANT arboris corticem illum ulterius deglubentem vidit. Hunc recenter decoquebat, sumendo (prouti ex quantitate conjici poterat) Corticis unc. 2 cum aquæ circiter lagena, sive unc. 30, donec duæ tertiæ partes remanerent: tum ex colore, odore, & præcipue ex effectu, postquam Decoctum aliquot Nigritis, de tensis hypochondriis & dolore præcordiorum querentibus, esset propinatum, certissime edoctus fuit, Indianum sibi verum corticem indicavisse. Magnum commodum, quod ex hoc remedio percipiebatur, efficiebat, ut quivis scire cuperet, quale hoc medicamentum foret, quod tamen aliquamdiu celatum, ob arborum inopiam: sed paulo post remedium detectum fuit, ad arbores cortice privatos attendendo; & ita aliis nonnullis innotuit (f).

Primus autem, qui in Europa hunc Corticem accepit, est peritissimus apud Trajectinos Pharma-
co-

(f) Sic retulit Vir Doct. in Ep. ad Cl. VOLTELEN, suæque & frequenti experientia Corticis hujus virtutes iterum confirmavit in morbis chronicis, pituitosis, aquosis, obstructionibus, hydrope pectoris, cordis palpitatione, chlorosi, fluore albo, cet.; imprimisque in hisce Tincturam laudavit cum Spir. Sacchari, s. Rum aut Taffia paratam.

P R O Æ M I U M.

copoeus L. JULIAANS, *Vir*, rerum naturalium studio perinde atque eleganti collectione dudum clarus; cui ex Surinamia ejus portio quædam, una cum foliis, floribus & fructibus, liquore spirituofo asservatis, tum & siccatis, ab affine suo missa est, quotannis, in hunc usque diem, nova etiam copia liberaliter aucta. Hunc, quem solus possidebat, & etiamnum possidet, corticem variis Medicis tentandum dedit: quæ tentamina collecta olim publici juris facere, animo volvebat dignissimus memorati Viri filius Doct. A. JULIAANS(g), sed præmatura morte suis & arti infauste ereptus.

Post hoc fatum curam colligendarum observationum in se suscepit Cl. VOLTELEN, viresque remedii ulterius exploravit. Qui me, quum de Dissertatione inaugurali conscribenda cogitarem, tum suas, tum aliorum Medicorum cum ipso communicatas observationes, ut publici juris facerem, concedendo, ad hoc argumentum elaborandum incitavit. Nec hic substitit viri Cl. & Præceptoris, grato semper animo colendi, benevolentia, dum pro conficienda descriptione Botanica, specimina, quæ asservabat, variasque descriptiones, ex colonia Surinamensi missas; & pro examine Chemico rite institu-

tuen-

(g) Vid. egregia Ejus Dissertatio Chemica Inauguralis de Resina Elastica Cajennensi. Traj. ad Rhen. 1780 pag. 6 & 7.

P R O P O S I T I O N E S.

tuendo, instructissimi laboratorii Academici usum concessit.

Hoc modo ad argumenti pertractationem egregie instructus, hunc ordinem observandum censui, ut in tria Capita opusculum dividerem.

Primum Botanicæ arboris considerationi dicendum erit.

Alterum notas externas Corticis, ejusque Chemicum examen continebit.

Tertio autem Capite, præmissis celeberrimorum Medicorum Observationibus & judiciis, de Viribus medicatis hujus Corticis, & de modo exhibendi agetur.

Adjecta est Tabula, ad specimen liquore spirituofo asservatum, delineata.

✱ ✱ ✱

✱ ✱

✱

DISSERTATIO

DE

CORTICE GEOFFRÆÆ SURINAMENSIS.

CAPUT PRIMUM.

*Continens Botanicam Geoffrææ Surina-
mensis considerationem.*

§. I.

Quamdiu cognita fuerit Geoffræa.

Tantus est vegetabilium a recentioribus detecto-
rum numerus, ut, si ulla, Botanices certe scientia,
veteribus hodiernos antecellere, merito arguere
mihi videar. Nec hoc mirabitur, qui perpenderit,
quanto præstantiora recentioribus fuerint media,
quorum ope elegantem hanc Scientiæ Naturalis par-
tem adaugere potuerunt, & in quantum præterea
investigationum campus auctus sit per innumeras pla-
gas, priscis incognitas, a recentioribus demum detectas.
His adminiculis tantum incrementi cepit Res Herba-
ria, ut longe maxima vegetabilium, hodie cognitorum,
pars veteres latuerit. Hæc cum ita sint, mirum non
est,

A

2 DE CORTICE GEOFFRÆÆ

est, plantæ non tantum, de qua differere animus est, mentionem a veteribus non fieri, sed nullius Speciëi Generis, sub quo militat, mentionem occurrere ante scriptores superioris seculi; tanto minus, cum species, quæ hætenus innotuerunt, Americam patriam agnoscant.

§. I I.

Characteres naturales Generis Geoffrææ.

Genus hoc, cui *Geoffrææ* vel *Geoffroyæ* nomen indidit Cel. JACQUIN in memoriam Viri Cel. J. C. GEOFFROY, in *Systemate LINNEANO* pertinet ad Classẽ *Diadelphiorum*, & quidem ad Ordinem ejus ultimum, qui flores decandros comprehendit. Generis autem sequentes Characteres Naturales ab Ill. LINNÉO (a) recensentur:

CAL. *Perianthium* monophyllum, campanulatum, femiquinquefidum, *laciniis* duabus superioribus divergentibus, patentibus.

COR. Papilionacea: *Vexillum* subrotundum, emarginatum, planum, reflexum. *Alæ* longitudine vexilli, obtusæ, concavæ. *Carina* compressa, longitudine & figura alarum.

STAM. *Filamenta* diadelphea (simplex & novemfidum), longitudine carinæ. *Antheræ* subrotundæ. PIST.

(a) In *Gen. Plant.* Gen. 952. Ed. REICHARDI Francof. ad Moen. 1778.

PIST. *Germen* subrotundum. *Stylus* subulatus.
Stigma obtusum.

PER. *Drupa* subovata, magna, sulco utrimque longitudinali.

SEM. *Nux* subovata, sublignea, compressiuscula, sulco utrimque longitudinali, acuta, bivalvis.

§. III.

Genera affinia.

Genera miro huic Generi affinia hactenus ignota sunt, a quibus sollicite distingui opus habeat; unicum enim est in tota Diadelphiorum Classe Genus, quod Drupam profert. Mirari magis subit, fructum drupaceum in planta florem papilionaceum gerente occurrere; magisque hoc mirum, si attendamus, quanta inter Pistillum (nostræ saltem Speciei, ut ex Fig. 6 adjectæ Tabulæ videre licet), & Pistilla plerorumque hujus classis Generum, Legumina proferentium, intercedat similitudo: quis enim, si planta ipsi ignota esset, ex simili Germine non Legumen potius, quam Drupam, expectaret? Conjecturas hac de re proponit Cel. JACQUIN, inter quas vero non pronunciat (*b*).

§. IV.

(*b*) Vid. JACQUIN *Hist. Stirp. Amer.* pag. 207.

§. I V.

Ordo Naturalis.

Ad Ordinem Naturalem quod attinet, Ill. LINNÉUS *Geoffræam* ad Ordinem Plantarum *Papilionacearum* retulit (c): nec sane ad ullum Ordinem Naturalem majori jure referri potest, five floris Calycem confideres, five Corollam perfecte Papilionaceam, five Stamina Diadelpha, plerisque Papilionaceis communia: nec Folia ab hujus ordinis plantarum foliis recedunt, hæc quippe pinnata sunt, omnium frequentissime (uti notum est) in Papilionaceis obvia. Maxime vero ab hoc Ordine recedit fructu suo, quo ad Ordinem *Pomaceorum*, & illorum quidem, qui Drupam proferunt, accedere, diceres; nam Drupa Generi nostro est carnosa, magna, subovata, sulco per longitudinem notata, unicam nucem duram continens, prorsus ut in memoratis Pomaceis: prætereaque eo accedere videtur, quod cultura forte, uti in Pomaceis multis fieri solet, Drupæ pulpam gratam & edulem reddi posse, nonnulla suadent. *Geoffrææ* faltem *Spinosæ* L. fructus, qui saporis est dulcescentis, coctus comedi solet, Auctore MARCGRAVIO (d). Quin & al-

(c) Vid. *Fragmenta Methodi Naturalis* subjecta operi de *Gen. Plant.*

(d) In *Brasil.* lib. III cap. 13.

alterius Speciëi meminit PISO (e), (quæ vero Species descripta non est), cujus fructus acidioris sapore est, & stomachi æstum temperat, ideoque a febricitantibus expetitur. Hæc tamen non sufficere, crediderim, ut ab Ordine Papilionacearum *Geoffrææ* Genus divellatur, cum tot habeat, tamque manifesta cum hoc Ordine communia attributa, & longe minus apte sub alio Ordine collocari possit. Nec profecto, dum Naturam saltus non facere, usus indies confirmat, aliter esse potest, quin Ordines Naturales mutuo affinitatem monstrent.

§. V.

Species Geoffrææ, quæ descriptæ exstant.

Sequitur jam, ut ad Species *Geoffrææ* progrediamur, quas ipsis Auctorum verbis, qui eas optime descripserunt, plene tradam, cum hi libri non in omnium manibus sint. Apud LINNÉUM unica tantum Species memoratur, scilicet *G. Spinosa* (f). Prima hujus mentio sub nomine *Umari* vel *Camarinchas* occurrit apud MARCGRAVIUM (g); deinde apud G. PISONEM (h): ex his descriptionem

(e) Vid. GUL. PISO *de Indiæ utriusque re naturali & medica* pag. 174.

(f) Vid. *System. Veget.* Edit. XIV pag. 667. & *Syst. Plant.* Tom. III. pag. 485. Ed. REICHARD. Francof. 1780.

(g) l. c. Lib. III cap. 13.

(h) l. c. pag. 174.

6 DE CORTICE GEOFFRÆÆ

nem suam defumfit RAJUS (*i*). Omnium vero primus hanc arborem plene descripsit, fructusque iconem addidit Cel. JACQUIN (*k*), sequenti modo:

CAL. *Perianthium* monophyllum, campanulatum, dorso compresso angulatum, semiquinquefidum, *laciniis* planis, longitudine fere æqualibus, quarum duæ superiores subrotundæ, acutæ, diversæ, minus profunde incisæ, patentissimæ, tres inferiores lanceolato-ovatæ, acuminatæ, patulæ.

COR. Papilionacea. *Vexillum* subrotundum, emarginatum, planum, reflexum, ungue plano, & tubo Calycis breviori. *Alæ* duæ oblongæ, concavæ, obtusæ, erectæ, longitudine vexilli, basi auctæ appendiculo, unguibus tenuibus, & longitudine tubi calycis. *Carina* compressa, figura, situ & fere longitudine alarum.

STAM. *Filamenta* decem, diadelphæ (simplex & novemfidum), erectæ, apicibus leviter adscendentibus, longitudine carinæ. *Antheræ* subrotundæ, parvæ.

PIST. *Germen* subrotundum, parvum. *Stylus* subulatus, situ & longitudine Staminum. *Stigma* obtusum, simplex.

PER. *Drupa* subovata, magna, mollis, notata utrim-

(*i*) In *Hist. Plant.* Tom. II pag. 1518.

(*k*) l. c. pag. 207. & Tab. 180 fig. 62.

utrimque sulco longitudinali, in latere compressiusculo minus conspicuo.

SEM. *Nux* subovata, magna, acuta, compressiuscula, sulco utrimque longitudinali, sublignea, unilocularis, bivalvis. *Nucleus* ejusdem figurae.

Arbor inelegans, ramosa, erecta, duodecempedalis, *Spinæ* raræ, subulatae. *Folia* pinnata, costa glabra, superne sulcata, quadripollicari, *Foliolis* utrimque sæpius septem cum impari, oblongis, obtusis, glabris, integerrimis. *Racemi* simplices, densi, axillares, tres quatuorve pollices longi. *Flores* brevissime pedunculati, corollis sordide fulvis, odorem spirant foetidissimum. *Drupa* refert amygdalum recentem; cortice vestitur levissime tomentoso, colore est flavo virenti: pulpa est mollis, dulcis, odoris nauseosi, subflava, manumque inquinat. Habitat in Carthagenæ sylvis arenosis, & Brasilia.

Altera Species, quæ descripta exstat, est *G. Jamaicensis*. Varii hujus mentionem fecerunt Auctores scopo medico. Primam autem descriptionem dedit Doct. WRIGHT (1). Juxta quam hæc Species est *Arbor* erecta, glabra, quæ ad magnam altitudinem, sed parvam crassitiem excrescit, ramosa; ligno duro, polituram admittente: *Racemis*

(1) *Phil. Transact.* Vol. LXVII part. 2 Art. 28 pag. 507 seqq.

8 DE CORTICE GEOFFRÆÆ

mis longis, pulchre ramosis: *Floribus* numerosis, multum mellis continentibus, quo millenæ apes, muscæ & aviculæ nutriuntur. *Calyces* sunt profunde purpurei. *Corollæ* coloris rosarum pallidarum. *Pericarpium* est fructus viridis, durus; pulpa crassitiem habet monetæ argenteæ (*Crown-piece*), & austero sapore est. *Nucleus* tegitur cortice fusco, ut reliquæ nuces; admodum durus est, & saporis adstringentis. Ulterius dein describitur hæc *Geoffræa* (*m*) hoc modo:

FOL. opposita, oblongo-ovata, ternata, acuminata, superne glabra, inferne enervia, petiolis brevibus.

CAL. *Perianthium* monophyllum campanulatum, levissime quinquepartitum, *laciniis* ovatis, brevibus.

COR. Papilionacea: *Vexillum* subrotundum, concavum: *Alæ* obtusæ, concavæ, longitudine vexilli: *Carina* ovata, patens, in duabus partibus levissime divisa.

STAM. Diadelphea, decem, filiformia, in calyce inserta, longitudine alarum. *Antheræ* subrotundæ.

PIST. Subulatum, filiforme. *Stigma* nullum. *Germen* ovato-oblongum, compressum.

PER. *Drupa* subovata, magna.

SEM.

SEM. *Nux* subovata, sublignea; fulco utrimque longitudinali, bivalvis.

Habitat passim per totam Jamaïcā. Descripsit hanc WRIGHTIUS sub nomine *Geoffræa Jamaïcensis inermis*, vel Anglico sub nomine *Cabbage-bark-Tree*.

§. V I.

Descriptio Botanica Geoffrææ Surinamensis.

Tertiam Speciem constituit nondum descripta *Geoffræa Surinamensis*, de qua hisce pagellis differere scopus est. Hanc jam per omnes partes, quanta possumus accuratione & fide describemus. Plenior esse posset descriptio; sed vivam arborem inspicere non licuit: nec viva unquam in Europa visa est. Describenda itaque fuit, ex variis ramulis partim siccatis, partim liquore spirituofo asservatis. Ea igitur tantum notabo, quæ vidi, paucis exceptis, quæ ex descriptionibus & delineationibus, ex Surinamia transmissis, satis certo confici potuerunt, solis nempe iis, quæ de caule ramisque, ut & de colore floris, invenientur.

RADIX ignota.

CAULIS arboreus, ligneus, erectus, longitudine plurium orgyarum, crassitie aliquot spithamarum, nudus, glaber, teres: terminatus *Ramis* numerosissimis, sparsis, patentibus, subdivisis, longis: *ligno* duro, coloris aurantii, fusci: *medulla* coloris pallide flavi. Ex libro, ex

strato exteriori medullæ, & ex ejus centro prodit liquor resinofus ruber, ubi arbor per transversum secatur.

FOLIA (Fig. 1.) opposite pinnata, quadrijuga cum impari, ramea, numerosa, sparsa, patentia. *Foliola* ovalia, ad basin sæpe angustiora quam ad apicem, obtusa seu retusa, integerri-
ma, superne nitida, saturate viridia, subtus pallidiora, utrimque glabra, venosa, plana, petiolata, binos circiter pollices longa, pollicem lata: nervus major longitudinaliter per foliola decurrit, a quo venæ ad latera procedunt: superior pagina secundum venarum decursum fulcata est, in inferiori ultra superficiem venæ eminent.

PETIOLI (Fig. 1.) *communes* teretes, superne canaliculati, patentes, glabri, nudi, sublig-
nosi. *Petioli partiales* brevissimi, tenues, supra levissime canaliculati, folioli latitudine vix distantes.

RACEMI (Fig. 1.) compositi, sublignosi, ramei (*n*), erecti, nudi, glabri, teretes, ramosissimi, diffusi, ramis sparsis. *Pedicelli* bre-
ves, teretes, glabri, sparsi, oblique inserti, ad ipsam insertionem latefcentes, suberecti.

FLO-

(*n*) Qualem proprie locum in ramis occupent Racemi, an tantum terminales sint, an vero axillares, cum arbo-
rem non viderim, & descriptiones transmissæ hac in re de-
ficiant, determinare non possum.

FLORES (Fig. 1.) numerosissimi, suberecti, corollis læte rubris, inodori: multum mellis continent, quod tota apium examina petunt: nulla tamen nectaria conspiciuntur.

CAL. (Fig. 1 & 5.) *Perianthium* monophyllum, campanulatum, inferum, quinquefidum, deciduum, glabrum, *laciniis* brevissimis, acutiusculis, erectis, binis superioribus latioribus, divergentibus.

COR. Papilionacea, pentapetala, patens, calyce subtriplo longior.

Vexillum (Fig. 2.) *ungue* tenui, angusto, longitudine calycis: *lamina* subrotunda, emarginata, integerrima, striata, utrimque glabra, reflexa, in medio per longitudinem leviter sulcata, & binis maculis profundius purpureis notata.

Alæ (Fig. 3.) fere longitudine vexilli, erectæ. *unguibus* angustissimis, linearibus, longitudine calycis: *laminis* semicordato-oblongis, obtusis, integerrimis, extrorsum convexis, intus concavis, utrimque glabris.

Carina (Fig. 4.) dipetala, petalis longitudine & figura alarum, paulo tamen latioribus, magis concavis, & basi laminæ ulterius procurrente, erectis, patentibus, margine inferiore leviter inflexo.

STAM. (Fig. 5.) *Filamenta* decem, filiformia, diadelphea (simplex & novemfidum), flavescentia, sursum reflexa, petalorum fere longitudine: simplex filamentum brevius, superius: novem-

fidum in tubum connatum cylindricum ad longitudinem circiter mediam staminum, secundum longitudinem sursum hiantem.

Antheræ subrotundæ.

PIST. (Fig. 6.) *Germen* superum, oblongum, compressum, basi tenui insidens, dein subito latefcens & deorsum inflexum, glabrum, tubo staminum longius.

Stylus filiformis, subulatus, glaber, sursum reflexus, brevis.

Stigma obtusum, simplex.

PER. (Fig. 7.) *Drupa* carnosâ, compacta, ovalis, ab una parte planiuscula, sulco longitudinali utrimque notata, glabra s. tuberosa.

SEM. (Fig. 8.) *Nux* bivalvis, ab una parte complanata, ovalis, durissima, monosperma, extus fibrillosa, longitudinaliter sulcata.

Nucleus magnus, intus albus, extus cuticula fusca obtectus, figuram nucis habens.

S. V I I.

Notæ Characteristicæ, quibus G. Surinamensis ab aliis Speciebus distinguitur, & inde elicitâ definitio specifica.

Ex descriptione jam elucescit, quo jure nostra Species ad *Geoffrææ* Genus referatur; tanta enim est inter hanc & binas alias Species convenientia, ut eam ab his separare non congruum videatur, etiamsi Carina in nostra Specie sit dipetala, & aliqua etiam in Ger-

Germine differentia videatur esse; tanto minus, cum plurima dentur exempla Specierum in aliqua floris parte a congeneribus abludentium, quin tamen novum inde Genus constituatur, præsertim, si ejusmodi Genus paucas tantum Species sub se comprehendat, ut in nostro casu obtinet.

Perspicitur simul ex descriptione, qua ratione aliæ Species signis characteristicis a nostra distent. *G. Spinosa* L. a *G. Surinamensi* differt caule spinoso, racemis simplicibus, carina monopetala, compressa & germine subrotundo. *G. Jamaicensis* autem a Specie nostra differt foliolis ovatis, acuminatis, calyce colorato, profunde purpureo, vexillo introrsum concavo, & carina monopetala. Quæ omnia si in summam contrahamus, sequens definitio specifica inde elici posse videtur:

GEOFFRÆA *Surinamensis* inermis, foliolis ovalibus obtusis s. retusis, carina dipetala.

§. VIII.

Locus natalis & nomina G. Surinamensis.

Nomen specificum a loco natali desumptum; habitat enim in illa Guyanæ Belgicæ parte, quæ *Surinamia* vocatur. An in aliis Guyanæ partibus inveniatur, non constat, licet vero videatur simile. Incolit sylvas, & loca amat arenosa, elatiori in solo posita: rarius in arvis cultis obvia est. Bis in anno floret, fructusque profert; quibus autem mensibus hoc fiat, ex transmissis descriptionibus non liquet.

Nomen ab Indianis sive incolis naturalibus accepit *Wewe*: Nigritæ autem idiomate suo Nigrita - Anglico (*Neger-Engelsch*) arborem vocant *Blakke Cabbes* i. e. Latine *Cabbes nigrum*; vel *Worm-houde* Lat. *Cortex anthelminticus*.

§. I X.

Pauca de alia Geoffrææ Specie, vel alicujus Speciei Varietate.

Atque ita Botanico *G. Surinamensis* scrutinio finem imponere possem, nisi verbulum addendum superesset de alia quadam sive Specie, sive Speciei cujusdam varietate; cujus cum specimina non viderim, referam ea, quæ ex descriptionibus & obiter etiam facta delineatione confici potuerunt. Arbor hæc *Caulem* habet erectum, hic illic ramos alternos emittentem. *Folia* sunt pinnata cum impari, sed quinque paria constanter observantur; *foliola* sunt ovata acuminata, magis glabra, minus nervosa, quam in descripta nostra Specie. *Flores* numerosi in racemis collocantur, papilionacei, coloris pallide coerulei. Partes floris satis cum nostra Specie conveniunt, sed ex una descriptionum Carina videtur esse monopetala. *Fructus* est Drupa nucem continens ovatam, acuminatam, magnitudine nucis juglandis. Bis in anno floret. Vocatur ab incolis Indianis *Hereiouré*: Nigritæ etiam vocant *Masculam*, ut a descripta nostra Specie eam distinguant, cui viribus anthelminticis longe cedit. Satis frequenter hæc occurrit, quod

no-

notari meretur, quia fieri posset, ut in posterum hujus cortex, qui ob virium debilitatem in Surinamia inusitatus est, per fraudem vero Cortici substituat.

Ex figura foliolorum si concludere licet, proxime accedit ad *G. Jamaicensem*, cum qua forte eadem Species ejusve varietas est.

C A P U T S E C U N D U M.

*Exhibens Corticis Geoffræe Surinamensis
notas externas & examen Chemicum.*

§. I.

Notæ externæ Corticis Geoffræe Surinamensis.

Descriptæ arboris cortex ad usus medicos adhibetur. Hujus notas externas jam trademus.

De trunco detractus in frusta longitudinalia plana secatur, pedem & ultra longa, pollices aliquot lata, ponderosa, notabilem crassitiem habentia; quæ tamen crassities differt pro arboris ætate, vel prout a ramis vel a trunco cortex desumitur. Exterior hujus facies tegitur variis vegetabilibus e Muscorum & Algarum familia, præsertim Lichenibus, unde color extus maximam partem cinereus est. His separatis
epi-

epidermis conspicitur coloris rubri, purpurei, fusci, intermixto cinereo, pro varia ætate trunci, unde cortex deglubitur. Sub hac latet corticis substantia filamentosa, lamellosa, admodum tenax, compacta, coloris intus ferruginei, fufcescentis, interdum magis diluti, præsertim, qua ligno propior est, intermixtis hic illic striis, maculisque profundius coloratis, rubris, fuscis. Per transversum sectus cortex splendet, & colorem offert variegatum: in pulverem tritus pallide cinnamomeum. Denique ubi ligno contiguus est cortex, colorem induit atro-purpureum, vel ex nigro, purpureo & albo variegatum, vel & punctis albicantibus interspersum.

Cortex inodorus est, saltem, si aliquamdiu asservatus fuerit; recens enim ubi ex Surinamia advehitur, odorem proprium nauseosum spirat. Saporem, si diu masticatur, leviter amarum, acerbiusculum habet. Sapor minus manifestus est in annosioris trunci cortice; cujus nonnulla frusta fere insipida sunt. Insignior vero est amarities in lamella illa atro-purpurea, quæ corticem ab interiore parte investit; ut adeo sapor multum differat, prout laminæ exteriores, vel interiores gustu explorentur.

§. I I.

Notæ præcipuæ, quibus Cortex Geoff. Jamaïc. a nostro Cortice distinguitur.

Postquam Cortex noster tentaminibus practicis inservire frequentius coepit, irrepsit passim in officii

cinas ex Anglia allatus Cortex *Geoffrææ Jamaicensis*, & pro nostro divendi solet. Cujus tamen cum diversum sit ingenium, effectus longe violentiores; dosisque limitata magis esse debeat, ut adeo non innocue alter alterius substitui in locum possit, e re duxi, hic notas adjicere, quibus Cortex *Jamaicensis* & *Surinamensi* discrepat.

Frusta Corticis *Jamaicensis*, licet satis magna sint, longe tamen nostro cedunt magnitudine. Frusta, quæ vidi, longitudine æquant sex circiter pollices; latitudo vix duorum pollicum est, plerumque unius. Nec æque plana sunt frusta, ut adeo videas, ex arbore minoris diametri desumta esse; diametro enim trunci *Geoffræa Jamaicensis* cedit *Surinamensi* (a). Minor etiam est frustorum crassities. Exterior facies minus Lichenibus investitur, unde minus grisea est. Corticis substantia lamellosa quidem, attamen longe magis compacta est, & hinc ponderosior. Transversaliter sectus Cortex *Jamaicensis* magis splendet. Color multum differt; hic quippe intus Rhabarbari fere colorem æmulatur, paulo tamen dilutior, ex flavo & viridi mixtus. Ubi vero lignum tangit, color quoque profundior est, non vero nigricans; sed ex flavo fuscus. Odor, imprimis si parum fricatur, manifestior est, quam in Cortice *Surinamensi*.

Ma-

(a) Vid. WRIGHT l. c. pag. 507, & conferantur ea, quæ supra de caulis *Geoffrææ Surinamensis* crassitie dicta sunt Cap. I. § 6.

Maxima etiam est in sapore differentia, hic enim amarorem insignem mox exhibet: ita saltem cortex *Jamaicensis* a nobis exploratus; quamquam scripserit WRIGHTIUS, recentem hunc corticem saporis esse mucilaginosi, dulcis & insipidi (*b*). Differentia hæc ab exsiccatione forsitan derivanda est. In cortice vero *Surinamensi*, etiam siccato, levissima tantum amarities post aliquam masticationem se ostendit.

Allatæ notæ sufficiunt, ut & a se invicem, & ab aliis corticibus distinguatur uterque cortex *Geoffrææ*; nedum a cortice *Mezerei*, qui tamen per summam inscitiam nuper pro cortice *Geoffrææ* incaute venditus fuit (*c*).

§. III.

EXAMEN CHEMICUM.

Destillatio sicca.

Quo pleniorē haberem chemicam analysin, facta est primo *Destillatio sicca*.

Itaque Cort. *Geoffr. Surinam.* unc. 16, in minora frustula scissæ, retortæ vitreæ in balneo arenæ immissæ sunt, &, applicato excipiente vase, lenis primo ignis, calorem aquæ ebullientis non superans instructus est. Quo per diem continuato, prodiit *Phlegma*

(*b*) l. c. pag. 508.

(*c*) Taceo, nonnullos quoque cum Cortice *Geoff. Surin.* confudisse corticem quemdam *Nigritis Tinkihoude*, dictum, quique eidem fini inservit, ac Cocculi Indici, ad pisces inebriandos. Hunc tamen Corticem a nostro multum differre, ex fide digna relatione certo comperi.

ma fere excolor, odoris debilis nauseosi, huic cortici proprii, nonnihil etiam empyreumatici, saporis aliquantum aciduli: cum alkalino sale tamen non efferbuit, nec colorem fyrupi Violarum mutavit; tincturæ tamen Heliotropii colorem rubrum fecit. Erat pondere unc. 2 dr. 5 gran. 15.

Altero die ignis gradus major applicatus est, quo itidem per diem continuato obtinuimus *Spiritus* unc. 1 dr. 4 gran. 35. Hic Spiritus colorem habuit rubrum, fuscum: odorem ambusti ligni, vel carniū fumo induratarum: saporem acidissimum, empyreumaticum. Fortiter cum alkalino sale efferbuit, facta deinde lactescentia, guttulaque olei enatante, indicio non purum, sed, ut solet, oleo nonnihil inquinatum jam fuisse hunc Spiritum.

Terrio die ignis sensim ad summum gradum, quem vas ferre poterat, auctus est. Quo calore prodierunt *Spiritus posterior*, & *Oleum*, pondere unc. 2 dr. 4 gran. 50. Spiritus posterioris color magis fuscus erat; odor ambustus; sapor acidus, amari-cans: parum tamen cum lixivio alkalino efferbuit: oleo nempe copiosius admixto admodum obtusus erat acor. Oleum spissum fuit, nigrum, piceum, ita ut magna pars & in retorta, & etiam in excipulo remanserit, firmiter eorum parietibus adhærens, nec eximenda. Pro maxima parte Oleum hoc Spiritu gravius erat; una tantum alterave guttula enatante. Odor empyreumaticus. Sub ultimi Spiritus & Olei excussione multum vaporis elastici exiit.

In retorta relictus fuit *Carbo niger*, figuram frustu-

lorum servans, friabilis, pondere unc. 5 dr. 3 gran. 30.

Si jam omnia producta computamus, una cum pondere Carbonis, habemus unc. 12 dr. 2 gran. 10. Perdidimus itaque ex unc. 16 unc. 3 dr. 5 gran. 50: quæ jactura derivanda est, partim ab Oleo spisso vasis adhærente, nec inde separando, partim a vapore elastico, qui luto se coërceri non sinebat.

Carbo in pulverem redactus nihil ferri ad magnetem ostendit. De ejus incineratione & elixiviatione infra dicetur.

§. I V.

Destillatio humida.

Ut appareret, an volatile quid Cortici inesset, instituta est *humida Destillatio*. Cort. Geoff. confissæ unc. 32 hunc in finem cum aquæ pint. 14 immissæ sunt aheni. Post frigidam digestionem 24 horarum applicatus est alembicus, & per 12 horas facta tepida digestio. Tunc admotus est ignis, & sub leni coctione prodiit *Aqua stillatitia*. Continuatæ est destillatio, donec pint. 7 abstractæ essent.

Hæc aqua limpida fere erat, aliquantum tamen lactescens ab innatantibus particulis floccosis; omni vero oleo penitus destituebatur. Odor nauseosus erat, peculiaris, fatis fortis, similis illi, quem phlegma siccae destillationis spirabat. Sapor odori similis, fatuus. Lactescencia, odor & sapor in initio destillationis magis manifesti erant, sensim versus finem minuebantur.

Aqua stillatitia colorem syrupi violarum & tinctu-

re Heliotropii non mutavit. Nullam fecit præcipitationem ex solutione Mercurii sublimati corrosivi, nec ex solutione Argenti. Aquam calcis pariter non turbavit.

Liquor, qui in ahenis supererat, odoris expers erat. Sapor ejus amarus, adstringens. Color ruber, fuscus, valde saturatus, pellucidus tamen. Cum solutione vitrioli Martis atramentum faciebat.

Cortex ad destillationem adhibitus eandem retinebat formam, & sapore fere carebat.

§. V.

Extractum aquosum.

Liquor a destillatione humida superstes post subsidentiam per chartam colatus est, & leni evaporatione inspissatus ad consistentiam mellis crassioris. Ita exhibuit *Extracti aquosi* unc. 2 dr. 6 gran. 24. Sub evaporatione odor iterum, qui aquæ stillatitiæ inerat, observabatur. *Extractum* hoc colorem habuit nigerrimum: odorem levem peculiarem, amygdalarum amararum odorem referentem: saporem amarissimum, acerbum. Cum aqua conquassatum valide spumabat: spuma colorem habebat leviter rubrum, carneum. Aqua colorem inde fuscum inducebat. Humiditatem ex aëre non attrahit, sed suam amittit, sensimque exsiccat.

Corticis, qui destillationi humidae inservierat, facta est altera per horam cum aqua decoctio (dentis

unc. 4 ad aliud experimentum servandis). Decoctum colorem habuit rubrum, fuscum, minus saturatum: saporem amaricantem, subadstringentem: nullum odorem. Cum solutione vitrioli Martis nigricantem quoque colorem dedit. Post colaturam hoc etiam Decoctum per evaporationem inspissatum est in *Extractum*, priori omnino simile, si colorem excipias, minus obscure nigrum. Odor amygdalarum etiam manifestius percipiebatur. Pondus erat unc. 1 dr. 2 gran. 32.

Ut autem de *Extracti aquosi* quantitate accuratius constaret, corticis *Geoffrææ*, debite concisi, unc. 8 cum aquæ pluviae pint. 6 leniter decoctæ sunt per sesquihoram. Decoctum, post colaturam per linteam & chartam, spissum fuit, fusco-rubrum, saturatissimum, pellucidum tamen. Residuo additæ denovo sunt aquæ pint. 6, & per idem tempus repetita decoctio. Colatus liquor priori satis similis fuit, paulo minus tamen saturatus. Tertia vice additæ sunt totidem pintæ aquæ, & per bihorium facta decoctio. Decoctum post colaturam colorem dilute fuscum, rubrum exhibuit. Quarta vice cum eadem aquæ copia decoctus est idem cortex per bihorium. Post colaturam Decoctum colorem habuit leviter bruneum, flavescentem; saporem amaricantem vix multum sensibilem. Ab ulteriore decoctione itaque abstinuimus.

Omnes hæ decoctiones inter se commixtæ leni evaporationi, qua in *Extractum* inspissarentur, expositæ sunt.

sunt. Pellicula sub evaporatione in superficie continuo enascens caute ablata est & seorsim servata. Cumque hæ pelliculæ fundum sæpe peterent, defuso postea liquore, eadem quoque ablatae sunt.

Post peractam inspissationem ad consistentiam mellis crassioris vel electuarii, *Extractum* ponderavit unc. 1 drachm. 2 gran. 36: pellicula vero seorsim servata dr. 3 gran. 4. Colorem habebat nigrum; pellicula ad fuscum magis vergebat. Odor utrique erat amygdalas amaras referens. Sapor admodum amarus. Cum aqua spumabant, eique colorem fuscum tribuebant.

§. V I.

Resina.

Ad *Resinam* ex cortice nostro obtinendam, ejus unc. 8, tenuiter conscissæ, cum Spiritus Vini optimi unc. 40 tepide in phiala digestæ sunt per quatuor nuchthemera. Defusus & per chartam filtratus liquor Tincturam exhibuit profunde rubram, admodum saturatam, qualem vix ullum vegetabile sistit. Odorem non alium fere habuit, quam quem a spiritu vini mutuabat. Eidem cortici denuo affusæ sunt sp. vini ejusdem unc. 32. Post tepidam per hebdomadam digestionem, filtrata Tinctura colorem elegantissime rubrum, priori minus saturatum, ostendit. Tertia vice cortici affudi sp. vini unc. 16. Post tepidam quatuor dierum digestionem, defusum liquidum colorem jam leviter rubellum aut flavum habuit; quapropter, ab ulterioribus digestionibus desisti posse, pu-

24 DE CORTICE GEOFFRÆÆ

putavi. Infusæ itaque fuerunt sp. vini unc. 88.

Omnes hæ Tincturæ remixtæ, ut maxima spiritus pars abstraheretur, in retorta leni calori expositæ sunt. Spiritus, quem inde obtinuimus, nulla dote sensibili a sp. vini rectificato differebat. Post hujus abstractionem, tinctura, quæ supererat, leni calore inspissata est, donec crassitiem syrapi tenuioris haberet. Sub hac evaporatione particulæ resinosæ jam sensim fundum petebant. Liquidum sic inspissatum immissum est in pintas 18 aquæ puræ, unde facta est lactescentia, & plena *Resinæ*, præcipitatio. Hanc itaque filtratione per chartam a liquore separavimus, quæ rite siccata ponderavit drachm. 1 gran. 24.

Resina hæc friabilis erat, digitis parum adhærens. Manducata dentibus adhærebat. Color erat profunde ruber. Odor spirituosus, resinofus. Sapor amari-cans. Super carbone ignito sub intumescencia fumum emittebat odoris resinofi. Accedente flamma ardebat, relicto tandem carbone nigro, spongioso, friabili.

Aqua ad præcipitandam *Resinam* adhibita, per filtrum trajecta, colorem habuit fuscum, quasi Decocti tenuioris. Hæc etiam inspissata est: sic, ubi ad *Extracti* consistentiam devenit, pondus habuit dr. 6. Aliis *Extractis* & hoc simile fuit, nisi quod odor *Resinæ* odorem referret. Et multum hujus adhuc in hoc liquore fuisse, concludendum videtur ex eo, quod sub inspissatione particulæ se ex aqua magna fatis copia separabant.

§. VII.

§. V I I.

Extractum aquosum Corticis, ex quo Resina elicitata erat.

Cum autem per digestionem ope Spiritus vini *Resina* præcipue elicitata esset, tentavi, annon *Extracti aquosi* portio in Cortice relicta esset. Quem in finem hunc Corticem, ter cum sp. vini jamjam digestum, cum aquæ pint. 6 per bihorium decoquendum curavi. Decoctum rite percolatum colorem monstrabat rubellum, leviter fuscum. Facta est cum eadem aquæ copia perque idem tempus altera & tertia coctura. Cumque tertium Decoctum parum tantum coloratum esset, a coctione destiti; & liquores omnes leni igne inspissati sunt. Sub evaporatione pellicula in superficie non apparuit.

Decoctum ad eandem cum reliquis *Extractis* spissitudinem redactum ponderavit dr. 4 gran. 52. Colorem, odorem, saporem, reliquaque attributa cum prioribus *Extractis* communia habuit.

§. V I I I.

Resina ex Cortice, qui Extractum aquosum jam dederat.

Cumque sic constaret, spiritum vini multum *Extracti aquosi* simul exsolvisse (§. 6), partem tamen intactam reliquisse (§. 7), experiendum erat, annon & aqua sub coctione in *Resinam* egisset. Corticis itaque, ad destillationem Aquæ stillatitiæ adhibi-

DE CORTICE GEOFFRÆÆ

ti (§. 4), ficcati, unc. 4 cum spir. vini rectific. unc. 12 tepide digestæ sunt. Post quatuor nuchthemera defusus liquor exhibuit Tincturam saturatam egregie rubentem. Altera tepida digestio cum spir. vini rectific. unc. 8 per tres dies continuata Tincturam dedit etiam satis saturatam. Tertia digestio cum ejusdem spiritus unc. 8 dilute rubram Tincturam exhibuit. Et hæc ultima fuit. Spiritum ab his Tincturis leni igne ex retorta separavimus. Spiritus post abstractionem immutatus fuit. Tinctura leni calore magis inspissata est, sub qua evaporatione portio *Resinæ* jam præcipitabatur. Immisso deinde liquore in magnam aquæ quantitatem, reliquum *Resinæ*, adhuc suspensum, præcipitatum est. Liquore per chartam colato, relicta est super filtrum *Resina* pondere gran. 24, priori (§. 6) prorsus similis. Aqua, per quam facta est præcipitatio, fere excolor fuit.

Cum jam proportio *Resinæ* hic non satis magna esset, anteaque (§. 6) corticis, non cum aqua prius decocti, unc. 8 dedissent ejus dr. 1 gr. 24, colligere pronum erat, aquam una cum *Extracta Resinam* etiam satis magna copia assumfisse.

§. IX.

Extracti aquosi cum spir. Vini digestio.

Conclusio hæc instituto experimento facile ulterius confirmanda erat, *Extracti* itaque *aquosi* dr. 4 cum spir. vini rectific. unc. 4 in lagenula positæ sunt. Digestio per binas fere septimanas partim frigida, par-

partim tepida, facta est, sæpiusque mixtura conquassata. Tinctura post colationem colorem leviter rubrum, saporem amaricantem habuit; indicio, *Resinam* vere in *Extracto* adfuisse. Relicta est materies in spiritu vini se solvi non finens.

Resinam hanc una cum *Extracto* in aqua suspensam constituere pelliculam illam, quæ sub hujus inspissatione enascebatur (§. 5), probabile videbatur. Qua propter pelliculam hanc seorsim servatam, pondere dr. 3 gran. 4 cum spir. vini rectific. unc. 4 in vasculo per plures dies digerendam posui, partim tepide, partim frigide, sæpiusque conquassavi. Ex parte soluta est, & Tincturam dedit auream, rubentem, saporis amari. Multum relictum fuit indissolubile, quod coloris erat fusci, & hic illic splendebat. Sapor huic residuo nullus erat. Dentibus sub masticatione adhærebat. In aqua perparum solvebatur; maxima pars indissolubilis erat.

Videtur itaque hæc pellicula sub Decocti inspissatione enascens esse *Resina*, per calorem & aquam decomposita; ut postea nec a spiritu vini, nec ab aqua se solvi patiatur.

§. X.

Terræ, Rhabarbari dictæ, ex Cortice separatio.

Tentare lubuit, an & in hoc Cortice *Terra, Rhabarbari* dicta, a Cl. olim SCHEELIO in variis ve-

getabilibus detecta primum & accurate dijudicata (d) reperiretur. Ex binis methodis, quas hunc in finem commendat Cl. SCHEELIUS, prior, quæ fit per repetitas cum aqua calida infusiones, ob insignem substantiæ corticis duritiem & tenacitatem scopo parum idonea videbatur: unde posteriorem elegi, per quam etiam, si parum tantum hujus terræ inest, hæc longe facilius & certius detegitur.

Corticis itaque nostri unc. 8, in pulverem redactæ, cum Acido muriatico diluto per 24. horas sub leni calore digestæ sunt. Quo factò liquor colatus, & cortex aqua pura rite ablutus est, donec hæc insipida rediret. Liquor a cortice parum tantum coloratus erat. Ipse cortex lætius rubere visus fuit. Instillavi in hoc liquidum, cui aqua ablutionis adjecta erat, aliquid alkali volatilis caustici, unde orta est nubecula alba. Instillando continuavi, donec nulla amplius fieret præcipitatio. Excidit sic soluta omnis per acidum terra. Liquor per chartam colatus est; & terra in filtro relictæ multa aqua tepida abluta. Post ficcationem pondus habuit drachm. 1 gran. 22: ex singulis itaque unciis circiter grana 10 obtinuimus.

Hæc *Terra* colorem album habuit. Cum Acido nitroso puro non efferbuit, nec in eo solvi potuit.

Su-

(d) Vid. *Der Königl. Schwedischen Academie der Wissenschaften Neue Abhandlungen* Vol. V pag. 182 & seqq., & Vol. VI pag. 168 & seqq.; quorsum ablego, si quis plura de hac terra scire desideret.

Super ferro candente flagravat flamma coerulea, viridescente; & quod a conflagratione residuum erat, jam valide cum Acido nitroso efferbuit, pleneque in eo solutum est. Dotes igitur varias *Terræ Rhabarbari* exhibuit.

Ut vero ejus natura apertius conspiceretur, *Terræ* hujus dr. i cum liquore alkalino aërato purissimo decocta est. Post coctionem debitam colatus liquor, & pulvis rite ablutus est. Huic nunc additum Acidum nitrosum sub effervescencia magnam ejus partem solvit. Defuso liquore, superstiti pulveri, probe abluto, denuo additus est liquor alkalinus, & post coctionem residuum eodem modo cum Acido nitroso iterum tractatum. Sic, post quartam coctionem cum alkalino lixivio, Acidum nitrosum terram residuam ex toto fere solvit, relicto tantum pulvisculo griseo, perexiguo.

Partem hujus liquoris alkalini, cum *Terra* decocti, saturavi Acido nitroso. Post saturationem aquam calcis affudi; unde orta est lactescencia, pulvisque albus ad fundum sensim depositus. Hic pulvis ablutus & ficcatus cum Acido nitroso non efferbuit, nec in eo solutus est. Super ferro candente cum scintillatione comburebatur, jamque cum Acido nitroso effervescebat, plenamque patiebatur solutionem. Vera ergo *Terra Rhabarbari* regenerata erat; ex terrestri aquæ calcis parte, & Acido peculiari, quod lixivii alkalini ope e præcipitata ex acido muriatico terra fuerat extractum, nata.

Reliqua pars lixivii, cum *Terra Rhabarbari* de-

cocti, leni evaporationi exposita est. Sic obtinui laminas crySTALLINAS, quarum nonnullas satis magnas, quadrangulares, oblongas. His in aqua pura solutis tantum Acidi nitrosi addidi, donec manifesto acidus liquor esset; eo maxime fine, ut sal medius, cum excessu Acidi vegetabilis sic generandus, naturam Acidi; in *Terra Rhabarbarina* obvii, plenissime evinceret. Neque expectationem fefellit eventus; siquidem per evaporationem exhibuit salem, & figura crySTALLORUM & sapore acido *sali Acetosellæ* prorsus similem. Super ferro candente hic sal primo bullabat, & aquam amittebat, dein flammam etiam concipiebat, relictæ exigua parte salis fixi, qui ex acri urinoso sapore mox alkalinam indolem ostendebat, & cum acidis fortiter effervescebat.

Vera itaque *Terra Rhabarbari* nostro cortici inest, i. e. *Selenites, ex terra calcarea & acido Oxalino* constans.

§. XI.

Cineris examen.

Carbo, a *Destillatione sicca* (§. 3) relictus, super patina terrea, immissa scintillula, accensus est. Ignem retinuit, sensimque per totam massam gliscentem concepit; & ita in cineres albentes, griseos dilapsus est. Ulterius calcinatus est hic cinis in crucibulo candente. Initio in grumos abiit, sed minuendo ignem per aliquod tempus jam melius ignem tulit, absque ut in grumos concrederet. Habuimus post calcinationem cineris grisei dr. 6 gran. 43, cui intermixtæ erant

erant particulæ nonnullæ coloris æruginosi. Ad magnetem moleculas martiales, paucas tamen, ostendit.

Facta est hujus cineris cum s. q. aquæ elixiviatio. Lixivium saporem habuit alkalinum. Opus autem fuit multa aqua, ut omnis falsedo protinus elueretur. Cumque sub statu lixivium in superficie pelliculam contraheret, dubitare coepi, anne multum cineris in calcem vivam conversum esset. Instituto itaque experimento comperi, lixivium hoc ab alkali aërato turbari, calcemque dimittere; & aërem ex pulmone exspiratum idem præstare; quod manifesto docebat, lixivium pro magna parte ex aqua Calcis constare. Aquam addidi tandiu, donec Calcem non amplius assumeret, quod non nisi post undecimam elixiviationem cum aqua fervente, easque singulas per plures horas continuatas, contigit. Omnes hos liquores commixtos sensim evaporari sivismus. Sub evaporatione Calx e lixivio separata est, & fundum petiit. Filtratione per chartam hæc ablata est, & seorsim servata. Obtinuimus dein per evaporationem primo *salem crystallinum* pondere gran. 7; qui perfecte sal medius erat, constans partim miculis salinis, quarum forma vix cognosci per exilitatem potuit; partim spiculis pyramidalibus longioribus. Hic sal super pruna decrepitabat. Difficulter in ore solvebatur. Saporis erat amaro-salini. In aqua calida solutus ex solutione Mercurii in acido nitroso Turpethum minerale, colore tamen solito dilutiore, præcipitabat. His notis collectis concludendum videtur,
hunc

hunc salem esse *Tartarum vitriolatum*, cum intermixto *Sale febrifugo*. Liquor superstes, ad ulteriorem crySTALLIFICATIONEM ineptus, ad plenam siccitatem inspissatus est. Pondus hujus salis fuit gran. 43. Sapore alkalina indolem ostendit. Partem hujus salis saturavi Acido nitroso, quod cum effervescencia factum est. Per evaporationem sic exhibuit, *Nitrum* ordinarium hexaëdrum. Verum itaque *Alkali fixum* vegetabile hic sal constituit.

Calcis cremor sub evaporatione e lixivio excussus ponderavit gran. 48. Veram Calcem esse, ostendit solutio in Acido vitriolico & nitroso. Cum priore dedit selenitidem vitriolicum: cum posteriore syrupi consistentiam acquisivit, absque ut crySTALLI nascerentur; nisi post statum aliquot dierum, tunc enim aciculæ ad vasis latera conspectæ sunt.

Cinis plene elixiviatus ponderavit dr. 6 gr. 17.

Habuimus itaque, si & salia, & calcem, & cinerem relictum indissolubilem computemus, incrementum ponderis dr. 1 gran. 12; quod derivandum est partim ab absorpto Acido aëreo, partim ab attracto humido, per simplicem siccationem non plene abigendo.

In cinerem deinde etiam redactæ sunt unc. 16 Corticis, ad *Destillationem humidam* adhibiti, & postea iterum decocti, postquam rite siccatus esset. Immissus est hic cortex crucibulo candenti, & aperto igne facta combustio. Sub hac emisit flammam rutilam, densam; qualem emittere solent corpora oleo-

oleosa & resinosa. Flamma diu continuavit, nec in cinerem dilapsa sunt frustula, nisi post ignem fortem, per quinque horas continuatum. Cineres pondere æquabant dr. 5. Color erat fusco griseus. Sapor leviter salinus.

Facta est hujus cineris elixiviatio. Lixivium saporem habuit alkalinum. Exploratum ulterius maxima ex parte aqua Calcis erat. Octo elixiviationibus opus fuit, antequam Calcem non amplius assumeret aqua. Sub evaporatione Calx itidem fundum petiit. Ex toto fere liquor evaporatus fuit, antequam salinæ miculæ apparerent. Frigori & quieti tunc expositus dedit crystallulos cubicas, inter quas nonnullæ conspiciebantur, quæ formam habebant acicularum pyramidalium. Super pruna cum decrepitatione dissiliabant. Sapore erant salino. In aqua calida solutæ Mercurium ex Acido nitri præcipitabant colore sordide albente. Concludimus itaque, *sal febrifugum* has crystallos constituere, cum admixta particula *tartari vitriolati*. Pauxillum liquidi superstes sapore erat urinoso, alkalino, & syrupo Violarum viridem faciebat colorem.

Calx, ex lixivio sub evaporatione præcipitata, pondus habuit dr. 1 gran. 9. Cinis plene elixivatus dr. 4 gran. 34. Iterum ergo incrementum ponderis habuimus, productis in summam computatis. Hoc ab attracto humido & acido aëreo pendere, per cineris hujus, ab elixiviatione relictæ, novam calcinationem patuit: post hanc enim pondus erat tantum dr. 3 gran. 32. Post refrigerium ab aqua

affusa calor oriebatur, & aqua denuo aquæ Calcis indolem habebat.

Denique incineratio facta est unc. 8 cort. *Geoff.*, quæ, ad obtinendam *terram Rhabarbari*, cum Acido muriatico digestæ erant. Immissus itaque est pulvis rite siccatus vasi leniter calefacto, & relictus, donec fumos emitteret: dein admota flamma accensus. Ita redactus est in pulverem nigricantem; qui in crucibulo candente per duas horas exustus colorem rubrum, fuscum, habuit. Pondus hujus cineris fuit gran. 36. Primum lixivium Calcem etiam solutam tenuit, secundum tertiumque ea vacuum fuit. Sub evaporatione Calx præcipitata est. Omni ferme liquido abacto, particulas aliquas salinas dedit; sed tam exiguas & paucas, ut examinari non potuerint. Guttula superstes fyrupi violarum colorem non mutavit.

Calx ex lixivio separata non ultra gran. 6 ponderavit. Cinis elixiviatus gran. 36.

§. XII.

Terræ, post cineris elixiviationem relictæ, examen.

Terræ, in cineris elixiviatione indissolubilis, portiones immissæ sunt in Acidum vitriolicum, nitrosum, & acetosum. Cum binis prioribus orta est magna effervescencia; in Acido aceti parva tantum, & vix conspicua. Solutio in Acido Vitriolico parum fenitidis flavicantis solutum continuit, maxima parte
se-

selenitidis in colo relictæ. In Acido nitroso maxima pars soluta est, remanente super filtro pulvere griseo. Solutio ferrum continebat, nam cum infuso Gallarum niger exsurgebat color. Evaporata est hæc solutio ad consistentiam syrupi, absque ut ullæ crysalli enascerentur. Sapor erat acris, amarus. Solutio in Acido aceti speciem crysallorum exhibuit, salem amianthinum, saporis acriusculi, amari.

Omnia hæc fati ostendunt, solutam fuisse *terram calcaream*, & aliquid *ferri*. Ut autem determinare liceret, quantum solubile esset, terræ hujus dr. i in Acido nitroso soluta est. Superfuerunt post ablu-tionem gran. 4 tantum pulveris grisei, fuscescentis, qui ad magnetem plurimum ferri monstravit, ita ut vix ulla molecula esset, quæ non attraheretur. Af-fusum tamen huic pulvisculo denuo Acidum nitrosum nihil ferri amplius solvit.

§. X I I I.

Corollaria.

Concludimus ex his experimentis:

1º Inesse cortici *Geoffrææ Surinamensis* particu-lam, calore ebullientis aquæ volatilem, quam & in phlegmate siccæ Destillationis (§. 3), & in hu-mida Destillatione (§. 4) habuimus. Parum tamen hujus principii in ficcato cortice hæerere, ex debili odore concludere licet. A recenti stirpe fortem fa-tis, eumque ingratum, spargi halitum, per observa-tiones constat.

2° *Extracti aquosi* nostro cortici inesse satis insignem quantitatem; hoc autem diuturna & repetita coctione indigere, ut extrahatur (§. 5 & 7). Hinc etiam in parando Decocto omnino necesse est, ut coctio præcipiatur per duas ad minimum horas continuanda.

3° *Extracto* quoque *Spirituoso*, sive *Resina*, satis divitem esse hunc corticem; ad cujus extractionem singulæ corticis uncia uncias 11 spir. vini requirunt (§. 6); quæque spiritum admodum tingit; ut ex profundo Tincturæ colore longe majorem copiam inesse, conjiceres. Multum tamen hujus *Resinæ* per aquam & calorem decomponitur (§. 8 & 9): unde in Decocto & Extracto parando præstat lenem coctionem & evaporationem adhibere.

Et hæc quidem potiora sunt, quæ medico scopo ex chemico examine deduci possunt. Nonnulla chemico notanda addam.

4° Itaque notandum videtur, duplex *Acidum* ex cortice nostro obtineri, vel rectius forte duplicem *Acidi* vegetabilis modificationem. Alterum illud, quod in lignorum & corticum plerorumque sicca destillatione funditur, *Acidum lignorum dictum* (§. 3). Alterum *Acidum acetosellæ*, cum terra calcarea *terram Rhabarbari*, vel potius *selenitidem acetosellatum*, sive *oxalinum*, constituens (§. 10).

5° *Oleum* quoque *empyreumaticum* per siccam destillationem ex hoc cortice, uti ex reliquis vegetabilibus, obtinetur: sed alterum oleum aquæ innatans longe parcius, quam ceteroquin habetur, cu-
jus

jus quippe paucae tantum guttulæ observatae sunt (§. 3).

6° Residuum fixum a Destillatione similia falia exhibet cum aliis vegetabilibus, *salem* nempe *medium* duplicem & *alkalinum*; sed copia multo minore, quam alia solent.

7° Si lixivium cinerum ex carbone, a Destillatione sicca relicto, & ex cortice bis decocto, paratorum secum comparentur, apparet in priori *salem medium* ex toto fere *tartarum vitriolatum* fuisse, & maximam lixivii partem *alkali fixum vegetabile* constituisse; dum in posteriori vix tartarus vitriolatus inventus fuit, & parum tantum salis alkalini, sed vix alius sal, præter *salem febrifugum* (§. 11). Per Coctionem itaque (quod satis mirum videtur) oportet, ut tartarus vitriolatus & alkali extrahatur, relicto sale febrifugo.

8° Denique ex analysi chemica liquet, insignem *terræ calcareæ* copiam cum particula *ferri* basin hujus corticis constituere: ita, ut non tantum terra, ab elixiviatione superstes, maximam partem calcarea sit, sed & pars sub incineratione in calcem vivam convertatur, & aquam sic subeat (§. 11 & 12.). Hujus autem terræ magna portio, Acido acetosellæ juncta, selenitidem, *terram Rhabarbari*, dictum facit (§. 10). Hinc derivandum est, quod cortex cum Acido muriatico digestus cinerem longe minore proportionem dederit, quam reliquus cortex ad incinerationem adhibitus.

CAPUT TERTIUM.

De viribus medicatis Corticis Geoffrææ Surinamensis, & de modo eum exhibendi.

Præmittuntur variorum Medicorum Observationes, quæ de his dicenda erunt, confirmantes.

Cum non ita diu sit, quod remedii hujus cognitio ad medicos pervenerit, eaque non satis universalis fuerit, facile perspiciet B. L. plenam virium notitiam adhuc desiderari, ad quam quippe ulterior experientia requiritur. Quapropter eas tantum virtutes enarrabo, quæ ex tentaminibus, hætenus institutis, colligi tuto videntur posse. Qua in re tamen breviter versabor, quia inter Observationes variæ occurrent Medicorum, quibus hæ debentur, de viribus animadversiones.

Hunc ordinem in virium expositione sequar, ut præmittam primum Observationes eo ordine, quo has mecum communicavit Cl. VOLTELEN. Sic deinde rectius ad vires concludi posse, & conclusionis æquitatem Lectori magis conspicuam fore, putavi.

§. I.

Cl. VOLTELEN *judicium de viribus nostri Corticis; Ejusque Observationes practicæ.*

„ A quo tempore Corticis *Geoffrææ* notitia, ejusque in vermibus expellendis fama, ab Americanis, Surinamæ indigenis, non alio, quam experientia, magistro edoctis, ad nos pervenit; nullam experiendi occasionem, quam luculenta praxis clinica offerebat quotidie frequentissimam, prætermisi, qua propriis observationibus hujus remedii virtutes cognoscerem: utque tum meis, cum aliorum Medicorum, quibus explorandum daretur, testimoniis firmatum in publica commoda evulgari tandem aliquando posset. Sic nata est ingens experimentorum & observationum copia. Quibus rite dijudicatis, hoc mihi persuasissimum esse, palam profiteor, eam esse hujus remedii in medendo vim atque præstantiam, ut veniam facile me impetraturum confidam, qui in tanta medicamentorum, qua hodie laboramus, copia novum rursus prædicare sustineam, idemque civitate pharmaceutica donari, quam maxime cupiam.”

„ Est enim summa hujus Corticis in necandis exturbandisque vermibus efficacia, adeo ut par ipsi remedium vix aliud, superius certe nullum, habendum sit. Quo solo effectui, maxime conspicuo, celebritatis laudem apud Surinamenses nactus est constantissimam. Nec tamen, ut hi, ad lunæ phases in ejus exhibitione attendere utile vidi, aut necessarium; si-

qui-

quidem non novilunio tantum & plenilunio, sed alio quovis tempore exhibitum voto satisfecit, dummodo de vermium præsentia satis certo constitisset."

„ Sub usu autem hujus remedii mirum, quanta simul tenacis pituitæ copia sursum deorsumque moveri expellique soleat. Quo accidit subinde, ut præter opinionem morbus, a vermibus oriri creditus, sine ulla horum excretionē felicissime fuerit sublatus."

„ Accedit hisce singularis, quem in vias urinarias exercet, stimulus; copiosum lotii fluxum impetuose quandoque ciens, molestissimumque vesicæ tenesmum & stranguriam interdum excitans."

„ Alvum præterea modeste sollicitat plerumque. Nonnunquam ethefin quoque movet."

„ Quæ quidem omnia quum aliquoties de usu hujus remedii latius extendendo monere viderentur, tandem in chronicis affectibus variis, non verminosis, idem tentare lubuit. Neque expectationem fefellit eventus; siquidem felicissimis periculorum successibus sæpius jam se probavit in morbis a labe gastrica, cruda, pituitosa; colluvie serosa; solidorum laxitate; humorumque inertia ortis; quorum frequens quotidie numerus in Patria nostra occurrit: nominatim in obstructionibus lentis, febre quartana, leucophlegmatia, anasarca, chlorosi, nephritide pituitosa, asthmate humido, tussi mucosa. Nec dubium, quin in aliis hujus generis morbis proficuum, sub debita administratione, auxilium sit præstiturum."

„ Illud tamen prætermitti non debet, actionem hujus remedii non semper adeo tranquille absolvi, ut
non

non aliquando turbas satis magnas inde excitatas viderim. Præter nauseas enim & vomitiones, subinde anxietates creat summas; imprimis si aut liberalius ingestum fuerit, aut alvum forte offenderit strictam, neque sub ejus operatione motam. Ne dicam de vesicæ tenesmo, quem in sensilioribus producere nonnunquam solet. Visi autem sunt magis in universum pati homines adulti, quam pueri. Tum quoque sub altera remedii exhibitione sæpius, quam prima. Neque tamen mali quicquam ab hoc medicamento productum vidi unquam. Nec multum difficile, memoratis confestim occurrere incommodis, si ve dosin moderando; seu medicamento aliquo carminante, aromatico, antispasmodico, imprimis *Mentha*, *Cinnamomo*, *Liquore Anodyno Hoffm.*, similiye adjecto; aut apto simul purgantis remedii, *Rhei v. c. Barbarici*, connubio; aut denique leniente quodam vel mucilagineo potu, *Emulso Amygdalino*, *Gummi Arabico*, *Syrupo Althææ &c.* ”

„ Et hæc quidem singula observationibus & exemplis numerosissimis confirmare uti facile possem, ita vereor, ne horum copia, præter necessitatem aucta, & communis fere argumenti repetita toties narratio ædium pariant. Ex multis itaque feligam pauca tantum, quibus *Corticis Geoffrææ* virtus & actio plenius patefiant. ”

OBS. I. „ Vir 30 annorum fortis, torosus, per triennium & ultra sævis ventris torminibus, per intervalla ingruentibus, misere affligebatur, maxime je-

junus, quæ alvi aliquot egestionibus mucosis tandem solvebantur: reliquis functionibus illibatis."

„ Nausea matutina; ingratus inanitionis & reptatus in abdomine sensus, post prandium sublatu; narium titillatio, & frequens, sine alia causa manifesta, hæmorrhagia; pupillarum ingens dilatatio; vermium quidem suspicionem movebant summam. Quum vero jam olim celebratissima quæque anthelmintica, diu multumque a variis Medicis essent adhibita, quin ulli unquam vermes essent excreti; visum fuit emeticis catharticisque canalem cibarium debite expurgare. Sed neque his, neque incidentibus, amaris, roborantibus, antispasmodicis, postea in auxilium vocatis, ullum doloris lenimen allatum est. Tandem itaque, iisdem vermium signis continuo persistentibus, *Geoffrææ Corticem* experiri placuit. Hujus ergo unc. 2, in aquæ lib. 2 ad dimidium decoctas, propinavi, sic, ut per triduum omni mane Decocti pars tertia hauriretur. Primo die effectus vix sensibilis, præter alvi mucosæ evacuationem auctam. Altero continua vomituritio & anxietas. Tertio die nausea perpetua, donec tres lumbrici majores excernerentur vivi. Longe tolerabilior abhinc dolor, nec adeo constans fuit. Duabus itaque hebdomadibus postidem denuo remedium præscripsi. Quod plurimum molestiæ creavit, neque alvum solvit, nec vermes exturbavit. Hinc quarto die Jalappæ pulvis cum Mercurio dulci exhibitus multum pituitæ, binosque iterum lumbricos mortuos dejecit. Postea per semestre spatium ab omni molestia vacuus fuit.

Ne-

Neque epistaxi amplius laboravit. Tum vero pristini mali signa denuo expertus ad idem remedium assumendum induci tamen non potuit. Donec, aucta dolorum vi, ipse tandem ejus exhibitionem peteret. Præscripsi nunc sequenti modo:

R_o. Cort. Geoffr. unc. ii

Aq. pluv. libr. ii

Coq. ad dimidium. Tum infunde per $\frac{1}{2}$ hor.
vase clauso

Rad. Rhei el. dr. ii

Colat. adde

Liq. Anod. Hoffm. dr. i & sem.

M. D.

Sic longe melius medicamentum tulit; soluta aliquoties alvo, iterumque duobus lumbricis majoribus cum minoribus aliquot excretis. Ab hoc autem tempore illæsa sanitate jam per tres fere annos ipsi frui contigit. ”

OBS. II. „ Nobilis Juvenis a. 19, mollioris habitus, facie pallida, cum verminosis symptomatibus multum vexaretur, sumsit *Corticis Geoffræ Decoctum* meracum; nec quicquam molestiæ inde expertus fuit; mota frequenter alvo, simulque magno verme terete excusso. Post aliquod tempus, Decocto fastidito, exhibiti fuere duo pulveres, singuli gran. 15 *Extracti Cort. Geoffr.* totidemque Sacchari continentes. Prior jejune ex aqua captus nullum edidit

effectum. Alter altero mane datus alvum quater de-
jecit, binosque lumbricos, bene pastos, una expu-
lit. Tertio die *Extracti* gr. 20 fuere propinata.
Unde levis modo nausea; at copiosa tenacis pituitæ
per alvum egestio, interjectis filamentis & membra-
nulis quasi mucosis; unoque insuper lumbrico ex-
tincto. ”

OBS. III. „ Adolescens 15 a., phlegmaticus,
quum indubitata vermium indicia dedisset, nonnulla-
que anthelmintica incassum jam tentasset, *Extractum*
quoque *Geoffr.* in Aq. Still. Menthæ solutum, hau-
stus forma, cepit. Ejus gr. 15 ter exhibita nauseam
& vomendi conatum excitarunt, immota alvo.
Quarto die purgans remedium ex Scammoneo datum
dejectiones aliquot mucosas, nullos vero vermes ex-
hibuit. Sexto demum die & sequentibus lumbrici
novem emissi sunt mortui. Octiduo post, repetitum
medicamentum ea ratione, ut primum *Extracti* gr.
18, dein 20, tandem 24, per tres dies subsequentes
fuerint propinata, alvum fluxilem reddidit, infig-
nemque muci copiam, tresque iterum lumbricos
exturbavit, sine ullo notabili incommodo. ”

OBS. IV. „ Puellula 12 a. quum a nativitate
fere vermibus multum vexata esset, adeo ut quatuor
vix menses agens, soloque materno lacte nutrita, te-
retem jam vermem alvo emisisset, plurimis anthel-
minticis identidem usa fuerat; quibus initio quidem
lumbrici & ascarides sæpius expellebantur; postea

tamen, quasi assuefacti, omnem eorum vim spernentes: symptomatibus nihilominus verminosis continuo persistentibus; corpore in dies emaciato; ventre tumido. Imprimis vero plurimum molestiæ facessabat continuus lotii emittendi stimulus, ab aliquo tempore, post prandium maxime, ortus, cum cita & impetuosa urinæ evacuatione, non continenda. Quod quidem ab ascaridibus, in recto intestino nidulantibus, excitatum suspicabar."

„Cumque domestica quædam, aliaque usitiora anthelmintica jamjam essent incassum tentata; præscripsi Decoctum *Cort. Geoffr.* ex dr. 6 in f. q. aq. ad Colat. unc. 6 paratum, addita Syr. Cort. Aurant. unc. 1, in tres partes divisum, tridui spatio capiendum. Prior utraque dosis scybala multa durano expulit. Tertia alvum copiose laxavit, magnamque simul muci quantitatem, & ascarides aliquot, ejecit. Nulla vero aut nausea, aliudve incommodum a remedio productum fuit. Quarto die clysma injiciendum suasi, ex *Cort. Geoffr.* unc. 1 in aq. sufficienter cocta ad colat. unc. 6, adjecta Mellis uncia. Sic integer ascaridum quasi glomus secessit."

„Post hæc longe alacrior ægrotula fuit, necdum a molesto mingendi nisu prorsus libera; etsi rarius invadente."

„Aliquot dierum intervallo idem medicamentum denuo propinavi. Hujus autem tertia pars, mane hora septima sumpta, bihorio post nauseam & vomitum perpetuo concitavit, expulso quicquid potabat,

cum incredibili mucī tenacis copia, ad horam quintam usque pomeridianam; qua alvus ter mota, duriuscula, pituitosa, ascarides simul plurimos exhibuit.”

„ Extra urbem vero commorata, sicque auxilio, levandis remedii effectibus necessario, destituta, quod reliquum erat potiunculæ facile neglexit. Siluit interim vesicæ tenesmus. Datumque postea medicamentum roborans, amarum, martiale, leni Aloës stimulo armatum, sanitatem plene restituit firmavitque, ut nunc per multum tempus nullum incommodum fuerit experta.”

OBS. V. „ Tredecim annorum adolescentulus, habitu cachectico, chronica dextri primum, deinde & sinistri, oculi inflammatione laborabat. Quæ solitis remediis maxime efficacibus diu multumque sollicitata pertinaciter resistebat. Ex prava itaque humorum intemperie quum causa mali repetenda videretur, depurantia & corrigentia varii generis medicamenta strenue adhibebantur, non neglectis Stibiatis atque Mercurialibus. Sed neque his, nec Vesicatoriis, nuchæ temporibusque admotis, nec Cortice Thymelææ, ad brachium utrumque applicato, ulla emendatio facta est. Nata forte vermium suspicio *Geoffrææ* vim experiundam suavit: quamquam fortioribus catharticis, sæpius administratis, si qui adfuissent, vermes expelli facile potuissent. Datum itaque ejus Decoctum, syr. fol. Sennæ remixtum, per triduum. Et ecce! alvo aliquoties reſerata,
mag-

magnoque & lumbricorum & ascaridum, pituita densissime obvolutorum numero exturbato, mox ophthalmia quasi per miraculum sublata."

OBS. VI. „Matrona quædam a. 40 a multo tempore variis symptomatibus ex mucosa colluvie, & laxato viscerum abdominalium tono oriundis, continuo affligebatur, appetitus & digestionis vitiis, nausea, alvi tarditate, ventre tumido, leucophlegmatia, fluore albo, cordis palpitatione, cet.; quibus ani pruritus intolerabilis, ab ascaridibus excitatus, sese junxerat."

„Visum fuit *Cort. Geoffrææ* hic explorare. Exhibita sunt *Extracti* gr. 12. Unde nausea primum & vomitus saburræ pituitosæ, tenacissimæ, faucibus vix excutiendæ, magnasque sic anxietates producentis; deinde ingens lotii, initio turbidi, mox limpidioris, fluxus, cum dysuria & dolentissimo vesicæ tenesmo insequentibus, orta. Quibus tamen molestiis Emulso amygdalino, in quo Mannæ aliqua copia soluta erat, adjectumque Liqueoris anod. Hoffm. tantillum, facile occurrebatur. Alvus namque clausa manserat. Altero die, post mucosas aliquot dejectiones, multi ascarides expulsi sunt. Detumuit venter. Os non amplius mucosum. Nulla cephalalgia, quæ per plures hebdomades ægram afflixerat. Sed ulteriorem remedii usum, etsi minori dosi propositum, prorsus renuit."

OBS. VII. „Vir vitæ sedentariæ deditus, an-
num

num agens 46, tussi mucida chronica, cum inappetentia, alvi segnitie, membrorum lassitudine, interdum febricula, dudum correptus diversa jam remedia sine fructu tentaverat. Emetica quidem, de tempore in tempus exhibita, effectum reliquis constantiorem præstiterant; curam tamen absolvere non potuerant. Neque per epicrasin data voto responderant. Itaque *Cort. Geoffrææ* præscripsi sequenti modo:

℞. Extr. Cort. Geoffr. dr. i

Succi Liquir. insp. dr. iii

Ol. Still. fœnic. gutt. viii

M. F. Pil. gr. iii, quarum ter de die tres capiendæ.

Hoc remedium aliquamdiu continuatum, præter levem initio nauseam, nihil incommodi peperit: quin expectorationem potius multo expeditiorem reddidit, alvum laxam servavit, lotiumque, multo sedimento mucoso gravidum, movit, tandemque tussim penitus fugavit. Interpositum postea, subjunctumque, pilularum usui vinum medicatum, ex Rad. Helen., Angel., Myrrha & Sem. fœnic. dulc., cum vino Hispanico paratum, debitum partibus robur cum sanitate reddidit."

OBS. VIII. „ Adolescens annorum 16 prava ex farinaceis & pinguibus diæta, motusque defectu, spiritum difficile trahere cœpit, de pondere epigastrii,

stria, anorexia, flatibus, alvi tarditate, questus; tandemque asthma, initio siccum, mox sputis mucosis solutum, contraxit."

„ Præmissa leni Emetico, *Decoctum Cort. Geoffr.*, Aqua Menthae piper. dilutum, addita subinde Manna, sic propinavi, ut omni bihorio vel trihorio cochlear assumeret. Ufu hujus medicamenti per aliquot dies protracto, respiratio multum emendata est, alvusque fluxilis reddita, multa secedente quotidie pituita. Cum vero potionem nausearet, exhibui *Tincturam Cort. Geoffr.* ad gtt. 60 ter de die, sensim adscendendo. Quo tandem malo suo, sub debito regimine, prorsus liberabatur. Sæpius deinde imminencia asthmatis sui symptomata sola hac Tinctura feliciter prævertit."

„ Eximiam hujus *Tincturae* efficaciam in frigidis & pituitosis vitiis vidi frequentissime: soleo autem in hisce Tincturam Rad. Galangæ ipsi fructuose adjungere. Nec minus in febribus intermittentibus autumnalibus digerendi resolvendique fine. Tandemque in chlorosi."

OBS. IX. „ Puerulus sexennis, teneri quidem habitus, at prosperæ hætenus sanitatis, pallefcere sensim atque emaciari cœpit, etsi voracissimus. Mox morosus, tristis, tranquillus, nec movere corpus, nec ludere, ultro cupiit. Tandem intumuit venter, duritiemque insignem monstravit: tumidæ quoque parotides & universæ cernebantur colli glandulæ:

extremis interim extenuatis, & quasi emarcidis: respiratione anhelosa: appetitu nunc maximo, alias plane prostrato: ore mucoso: alvo plerumque fluxili: lotio tenui, crudo, aut lactescente."

„ Quæ quidem omnia molli primum educatione, & quæ hujus comes esse solet, prava diæta, five nata five aucta, perversa deinde medendi ratione, uti sæpius, solis Roborantibus, Adstringentibus, circumscripta, etiam deteriora facta erant."

„ Remedia aperientia, leviter stimulantia, alvum blande laxantia, antacida, antiverminosa, externis frictionibus juncta, forte profuissent, si diu satis sufficienterque adhiberi potuissent."

„ Renitente autem ægrotulo, remedium parva mole efficax erat concinnandum. Itaque *Extracti Cort. Geoffr.* gr. 3 saccharo mixta, semel bisve de die ex vino Hispanico propinavi. Hoc medicamentum & facile sumsit & bene tulit. Siquidem alvus multum mucosa initio frequenter movebatur, lumbrici etiam nonnulli integri, plures vero horum reliquiarum ramentis mucosis involutæ, excernebantur quotidie. Quin usu protracto (substituta tamen postea, in locum *Extracti*, utpote fastiditi, *Geoffrææ Resina*, ad gr. 8 bifariam divisa, quotidie data) detumuit venter, reliquaque symptomata tantopere fuere emendata, ut instauratis tandem per Martis imprimis Tincturam, aceto confectam, fractis morbo diuturno viribus, integra sanitas fortunate successerit."

OBS. X. „ Virgo nobilis, a. 27, ex febre
epi-

epidemia bilioso-pituitosa, male curata, incidit in febrim seu quotidianam, five tertianam duplicem, cum omnibus signis obstructi ventris, facie lurida, lingua spurca, mucosa, ore amaro, tumidis durisque hypochondriis, alvo stricta, urina limosa, tumentibus cruribus pedibusque. Menses jam aliquoties defecerant. Febris initio regularis tandem vagis incertisque periodis recurrit, vix penitus defervescens, & sub vesperam imprimis ingrato calore sitique urgens, in seram noctem protracta; unde somnus inquietus, insomniis turbatus."

„Repurgatis salina potione, levi Tartari emetici stimulo armata, primis viis, *Cort. Geoffrae* explorare decrevi. Praescripsi itaque

℞. Extr. Cort. Geoff. dr. i

Aq. Still. Menth. unc. viii

Syr. 5 Rad. aper. unc. i & sem.

Spir. Nitr. dulc. dr. iii

M. & S. omni trihorio cochlear."

„Hinc levis nausea, nec satis expedita alvus; urina autem crassa multum mota. Mannæ itaque portione, mixturæ, syrupi loco; subinde addita, aut salino remedio, hæc sollicitari debuit."

„Sic effectum est, ut febris, sensim ad typum tertianæ simplicis redacta primum, tandem penitus siluerit, atque universi corporis habitus multum emendatus fuerit."

„Cum tamen appetitus nondum vigeret, lingua

etiamsi pura; nec molle fatis abdomen esset, flatibus ac borborygmis sæpe tensum; neque mensium fluxus restitutus; præscriptæ fuere sequentes Pilulæ, quarum duæ omni bihorio capiendæ:

℞. Extr. C. Geoffr. dr. i
 — Rad. Gent. dr. ii & sem.
 M. Pil. Ruffi dr. fem.
 Ol. St. Menth. gtt. viii
 M. F. Pil. gr. iii."

„ Hisce aliquamdiu continuatis, diuturnus ille morbus tandem felicissime fuit superatus; mensibus cum euphoria fluentibus; viribusque amaro & robore remedio plene instauratis."

OBS. XI. „ Puella 12 annorum variis digestionis vitiis per aliquod tempus laboraverat. Hæc autem secuti deinde motus spasmodici, violenti, Ægram ex improvise invadebant, tremoribus, motitationibusque omnigenis, caput membraque quatiebant, altis tandem suspiriis soluti. Ad se reversa nihil eorum, quæ acta erant, reminiscebatur. De lassitudine & ventris dolore potissimum querebatur; futurum paroxysmum singulari quodam sensu ingrato, dolorifico, momento ante accessum in abdomine obvio, præfagiri asserens."

„ Causa mali in primarum viarum impuritatibus, vermibusve, quorum varia simul signa occurrebant, quæsitæ, Evacuantibus & Anthelminticis oppugnari
 cœ-

cœpit, successu tamen parum fausto: siquidem neque vermes detecti, nec spasmi fuerint mitigati. ”

„ *Corticis* itaque *Geoffrææ* uncia ad colat. unc. 8 decocta per triduum propinata fuit. Prima portio, post brevem in ventriculo moram, tota fere reddita fuit. Altera & tertia alvum sine molestia aliquoties solvit, multaque mucosa ejecit. Quarto die datum præterea Rhabarbari Infusum copiosam pituitam expurgavit. ”

„ Post hæc spasmi longe rarius invaserunt, longeque benignius. Repetendum itaque medicamentum videbatur. A prima nunc dosi, secus atque ante, magna anxietas, nausea, vomitus, alvique secessus multiplex, fordibus mucosis sursum deorsumque copiose expulsis. Reliquæ binæ Decocti portiones, ægrius quidem sumtæ, parum incommodi excitarunt, dejectionibus aliquot mucosis adhuc factis, nullis autem vermibus aut nunc, aut ante, observatis. Siluerunt tamen postea motus spastici; atque Ægrota, Amari cujusdam stomachici beneficio, sub congruo vitæ regimine, optima in hunc usque diem fruitur sanitate. ”

OBS. XII. „ Vir 40 a., corpore quadrato, secunda valetudine per omne vitæ tempus usus, a triennio male habere cœpit, vino forte nimium deditus; de lassitudine, pondere ventriculi, anorexia, cephalalgia, imprimis questus. Accesserunt deinde spasticæ membrorum contractiones, in veros

insultus epilepticos tandem terminatæ, noctu potissimum invadentes; rarius interdiu."

„ Cumque a variis Medicis incassum tentata essent omnis generis remedia, imprimis anthelmintica; neque mali causa satis esset explorata; *Geoffrææ* vim experiri lubuit. Decoctum forte ex unc. 3. ad colat. unc. 12 paratum, solito modo exhibitum fuit. Vomitiones primo die excitavit lenes; alvum vero & hoc & sequentibus valide movit, densamque & tenacem pituitam copiosissime evacuavit. Abhinc per plures dies paroxysmi retardati fuerunt. Octiduo post repetitum idem medicamentum haud minori successu. Expulsa namque per superius inferiusque guttur magna adhuc muci copia, nullos amplius paroxysmos expertus fuit: vermium autem nullo vestigio detecto."

§. I I.

*Observationum, post mortem Doctiss. A. JULIANI
in Ejus Adversariis repertarum,
præcipuæ.*

OBS. I. „ Puero trienni, tussi ferina vexato; quæ præter communia quævis illius morbi symptomata, profusam narium hæmorrhagiam singulis tussis accessionibus secum junctam habebat, data fuerunt varia evacuantia, aliaque contra eam laudari passim solita; sed incassum."

„ In animum forte venit tentare, quid hic præsta-

staret *Cortex Geoffrææ* noster. *Decoctum* itaque propinatum est; & fane optimo cum effectu: postquam enim ab assumpto hoc remedio ingens vermium caterva, nec minor pituitæ tenacis copia, evacuatae essent, a dira hac tussi convulsiva plane liberatus fuit puer."

Obs. II. „ Puer octo annorum systemate nervo admodum mobili præditus, insultibus epilepticis, iisque fatis gravibus, sæpius, ter plerumque quavis septimana redeuntibus, corripiebatur. Color faciæ, tumor abdominis, pruritus narium, appetitus prostratus, ceteraque symptomata, facile suspicionem movebant, causam verminosam subesse. Quæ ut quantocius eliminaretur, propinatum est *Decoctum Cort. Geoffrææ* solito more. Post iteratum remedii usum mirificam efficaciam ejus videre licuit. Expellebantur enim vermes plurimi, & incredibilis pituitæ tenacis copia; cujus unica vice quantitas, integram pintam excedens, excernebatur. Abdomen exinde detumuit; roseo colore genæ tingebantur; perfectaue sanitas ipsi restituebatur; omnibus epilepticis insultibus penitus sublatis."

„ Liber postea ab his mansit; si excipias, quod elapso post usum remedii sesquianno a graviore animi perturbatione, mobilissimum systema nervosum nimis valide afficiente, leviozem paroxysmum passus fuerit. Postea tamen iterum sanus vegetusque vixit."

„ Semel adhuc, ne regenerata pituita, & de-
nuo

nuo redeuntes vermes eadem symptomata provocarent, exhibitum est remedium optimo cum successu."

„Notari meretur, plurima remedia anthelmintica & antiepileptica antea incassum ab hoc puero fuisse assumpta."

Obs. III. „Puella 9 a. medio mense Augusto 1778 incidit in febrim quartanam, qua per triennium quovis autumnno corripì solebat, quæque per totam hyemem durans vere solvebatur. Temperamenti hæc erat frigidi, pituitosi. Febris paroxysmi satis intensi erant. Suspicio oriebatur, febris causam consistere in pituita primas vias obsidente. Nec eventus fefellit; exhibito enim purgante ex Scammoneo, alvus aliquoties deposita fuit, vomituque excussa semel bisve tenacissima pituita. Nausea, quæ aderat, emeticum propinandum suavit. Post hoc diebus intercalaribus assumpsit ter de die bina cochlearia *Decocti Cort. Geoffrææ*. Initio commotiones vomitusque ex hoc remedio passa est (erat autem systemate nervo admodum irritabili prædita). Post biduum satis commode remedium tulit. Mox febris minuebatur, ita ut paroxysmi per soliti temporis dimidium tantum durarent. Ingentem ascaridum, nec non insignem tenacissimæ pituitæ copiam per anum excrevit. Facies jam læto rubore tangebatur. Appetitus restitutus erat. Et initio Septembris febris in tantum imminuta erat, ut paroxysmos ægrotula vix sentiret. Roborans Infusum vinosum ex Ligno Quassia

fiæ tunc effecit, ut medio mense Septembri in sanitatem perfectam redierit."

„ Nullam recidivam passa est; sed insequenti hyeme, Variolis epidemice grassantibus, pessimis confluentibus correpta, diem obiit supremum."

OBS. IV. „ Ancilla 34 a. a longo tempore vexabatur vehementi intestinorum dolore, præcipue in latere sinistro. Tumebat valde abdomen. Passionibus hystericis præterea obnoxia erat. Varia aderant vermium signa; quorum causa cujusvis generis Anthelmintica remedia sumserat; sed hæcenus incassum. *Cortex* itaque *Geoffrææ*, cujus salutarem in alio exemplo viderat effectum, sibi tandem ut exhiberetur, enixe petiit. Per tres insequentes dies, quavis vice unc. 4 *Decocti* ejusdem propinata sunt. Primo jam die magnam copiam ascaridum excrevit; sed nec hoc, nec binis insequentibus diebus urinam fere mittere valebat. Quarto die exhibito purgante plurimum adhuc pituitæ ejectum est: & post aliquot dies longus insuper lumbricus. Omnia symptomata ex hoc tempore siluerunt; & post elapsos duos cum dimidio annos prospera adhuc pergebat frui valetudine."

OBS. V. „ Virgo quædam chlorotica, multa a vermibus incommoda dudum perpeffa, variis tamen ad hosce fugandos remediis sine fructu usa fuerat. Sumsit tandem *Decocti* nostri *anthelmintici* unc. 4 per tres dies successivos. Hinc multa pituitosa

vomitū, per plures horas continuato, rejecit, non sine magna anxietate. Deinde alvo quoque valide mota, tredecim lumbricos admodum longos, simulque muci insignem quantitatem excrevit. ”

„ OBS. VI. „ Puella quatuor annos cum dimidio habens cuncta vermium signa offerebat. Exhibitum quovis mane jejunæ unicum cochlear *Decocti nostri Corticis* per quinque subsequentes dies, tanto cum successu, ut per breve hocce tempus ejecerit 120 lumbricos teretes, quos inter erant, qui spirithamæ longitudinem æquabant. In unica alvi excretionē aliquando ad quindecim usque vermes reperiebantur. ”

OBS. VII. „ Juvenis 17 a. a decimo ætatis anno epilepticos insultus patiebatur diversis temporibus; quorum initium in abdomine, momento ante ingressum, sentiebat. Parentes ejus varios adibant Medicos, quorum plerique causam verminosam accusabant, & in eam medelam dirigebant. Hoc continuavit per septem annos, absque ut unquam ullus vermis prodierit; ita ut Medicorum aliqui suaderent prorsus a remediis abstinere. ”

„ Tandem vero consilium Viri cujusdam celeberrimi expetitum fuit; qui ipsi præscribebat quotidie Musci Corsicani dr. iii tribus vicibus assumendas. Deinde Pulv. Valer. Sylv. dr. iii & Tart. Emet. gr. vi variis vicibus. Repetiit postea Muscum Corsicarum. Tandemque usus est pulvere ex Rad. Filicæ

lic. Mar. unc. i, Rad. Jalapp. dr. ii & sem., C.C. Ust. & Corallin. Mar. aa dr. iii; sed hæc quoque omnia irrita fuere."

„Præscriptum ipsi demum est *Decoctum Cort. Geoffr.* solitæ fortitudinis, cujus per tres dies, ter de die, duo cochlearia, & deinde ter de die vasculum Theæ, intervallo unius horæ, assumeret. Sub usu hujus Decocti alvus solito liberior erat, & valde pituitosa. In una harum excretionum lumbricus teres longus, vivus, reperiēbatur; quod Decoctum eodem modo iterandum suadebat; eo cum effectu, ut sub continua excretionē fœcum pituitosarum altera hebdomade sex lumbricos teretes vivos emitteret."

„Inter usum Decocti binis prioribus septimanis semel tantum insultum epilepticum passus est. Sæpe etiam aliquantum anxius & nauseosus erat post ejus usum, tumque vomebat multum pituitæ tenacis. Per decem dies adhuc Decocto usus sub continua excretionē alvina pituitosa, uno quodam die ter insultum patiebatur, licet solito brevius duraret. Quapropter remedia mutabantur, ipsique propinabatur pulvis ex Valer. Sylv., Camphora, & Cinnabari, quo ubi per duas septimanas usus esset, intra illud tempus semel tantum insultu epileptico correptus fuit. Iterabatur pulvis, & per alias binas septimanas exhibebatur; sed absque fructu; cum sub ejus usu sæpius insultum expertus fuerit. Datus denique est pulvis ex *Extr. Geoffrææ* dr. ii & Sacchari albiss. unc. i & sem., cujus circiter dr. i ter de die assumpsit; sed absque ulteriori effectu."

§. III.

Triplex observatio, cum Doct. JULIAANS communicata a Viro Doct. M. J. DE MAN, egregio olim Practico Neomagensi.

Epistola, in qua referuntur, in Latinum sermonem hic translata est.

Obs. I. „Filia mercatoris cujusdam Tilani, 12 a., habitus laxi & pituitosi, a duobus retro annis admodum conquesta erat de dolore abdominis circa umbilicum, cum vomitu præsertim ante meridiem, quo quicquid assumserat ejiciebatur.”

„Postquam per sat longum temporis spatium frustra contra hoc malum consilio & remediis sui tunc temporis Medici usa esset, cum parentibus Trajectum ad Rhenum proficiscebatur, a binis Medicis Clarissimis consilium petitura. Horum Virorum unus (ut retulerunt parentes) judicabat, dolorem abdominis nasci ex pituita tenaci, intestina obsidente, & sequens Electuarium præscribebat:

R. Conserv. Marrub. unc. iii

Pulv. Ari compos. dr. iii

M. Capiat ter de die dr. i

Alter accusavit acidum in primis viis, quod sequentibus Pulveribus domare nitebatur:

R.

℞. Pulv. Cort. Peruv. unc. i

Flor. Chamæm. unc. sem,

Sal. Absynth. dr. i

M. F. Pulvis dividendus in 24 partes æquales.

Capiat pulverem ter de die.

Unum alterumque hoc remedium, quamvis diligenter & cum assiduitate assumptum, dolorem & vomitus non vincebat.

„ Doctiss. N. VAN LOOKEREN, qui mecum hanc historiam morbi communicavit, in auxilium vocabatur. Hic ægram inveniebat emaciatam, pallidam, & luctantem cum atrocissimis doloribus circa umbilicum, quibus (uti ipsa dicebat) intestina quasi constringebantur. Pulsus fere naturalis erat, & parum tantum debilior & celerior, quam in sano homine. Alvus nonnihil tarda erat. Appetitus inæqualis, subinde vicens, interdum prostratus. Sæpe nauseabat, tumque nihil in ventriculo retinere poterat, simul non raro vomens materiem pituitosam & acidam. Urina absque ullo sedimento erat limpida. In toto vitæ regimine nihil inveniri poterat, cui hic morbus adscribi posse videbatur: unice ex nostratum more paulo nimis indulserat potui Theæ & Caffæ. Doctiss. VAN LOOKEREN, his consideratis, de verbis cogitabat, contra quos sequentes pilulas præscribebat:

62 DE CORTICE GEOFFRÆÆ

℞. Gum. sagapen. dr. ii
 Af. fœtid.
 Extr. Rad. Valer. Sylv. aa dr. i
 Trochisc. de Myrrh. scrup. ii
 Vitriol. Mart. dr. fem.

M. F. Pil. gr. iv. Sumat ter de die quinque.

Sed nec his, nec aliis fortioribus remediis ulterius quid proficiebat, nisi ut post ejectionem duorum triumve lumbricorum teretium, vivorum, vomitus minuerentur: remanentibus doloribus fixis, & æque continuis, sub vesperam manifesto auctis."

„ Hic erat Ægræ status, quum mense Octobri 1780 in febrim scarlatinam anginosam, tunc temporis epidemicam incideret, quæ tamen emeto-catharticis & sudoriferis feliciter sanabatur. Sed septimana circiter a sanatione elapsa in animi deliquium incidit, junctis levioribus convulsionibus, postquam vehemens doloris augmentum sub vesperam passa esset. Elapsis tribus quatuorve diebus hoc iterum contigit; sed cum violentioribus motibus brachiorum & totius corporis opistotono. Atque perduravit hoc, ita ut quotidie ad minimum semel (si vero aliquid insoliti videret, vel audiret, pluries) epilepticos hos insultus experiretur: anticipabant tamen quovis die semihoram. Animadversione dignum est, vehemens augmentum doloris in abdomine semper has convulsionem præcedere, & ægram, postquam ad se redisset, mox manus admoveere illi abdominis plagæ, in qua maximum dolorem senserat."

„ Re-

„ Rebus ita comparatis, dubitare coepit Doctiss. VAN LOOKEREN, qualem causam his convulsionibus assignaret: & videns praeterea, cuncta adhibita remedia Antiëpileptica, Antihysterica & Neurotica hic nullum praestare effectum, constituit, meam de hoc morbo opinionem & consilium exposcere.”

„ Omnibus rite pensatis, non poteram non ipsum ad primam de causa verminosa, a qua usu dictorum remedium recesserat, sententiam revocare, ipsique suadere, ut, non obstantibus jam frustra exhibitis Anthelminticis, remedium Noufferianum experiretur; quod quippe non tantum merito ad tæniam commendatur, sed quod ipse ego praestantissimo cum successu contra lumbricos teretes adhibueram.”

„ Vir Doct. mox meum consilium sequebatur; sed Ægra pulveres & potiones fastidians iterum iterumque pulverem Radicis Filicis Maris evomebat, retinens tantum bolum purgantem. Hic autem ob sensibile systema nervosum constans tantum ex Calomel. & Scammon. aa gr. viii cum Confect. Hyacinth. q. s. plus quam viginti sedes producebat, quibus nulli vermes, sed magna copia tenacis pituitæ excernebatur, idque (quod notandum) eo cum effectu, ut ab illo tempore omnes convulsiones, quas ægra saltem semel de die pati solebat, sublatae essent, continuante tamen memorato abdominis dolore. Quapropter idem remedium post aliquot dies iterabatur. Ægra pulverem Radicis Filicis, ut antea, evomebat, & bolus efficiebat numerosas & va-

li-

lidas excretiones pituitæ tenacis, cum unico lumbrico tereti mortuo. Quo facto, dolor abdominis non nihil minuebatur, & Ægra se aliquanto melius habebat."

His mihi a Viro Doctiss. communicatis, iudicabam, idem remedium tertia vice tentandum esse: sed Ægra nulla ratione eo perducì poterat. Malebat igitur laudatus vir non diutius hoc urgere; sed ipsi porrigebat per tres dies successivos forma pilularum (cum potionem assumere recusaret,) quovis die gran. 12 *Extracti Corticis Geoffrææ*, tam felici cum eventu, ut primo die quinque, altero die octo, & tertio totum glomerem vermium teretium evacualet, & sic a ventris dolore penitus liberaretur."

OBS. II. „ Juvenis rusticus 15 vel 16 annos natus, a longo tempore sæpius Catalepseos specie laborabat. Multa remedia ad hanc incassum adhibita fuerant. Tandem me accedebat. Præscribebam ipsi:

R^y. Pulv. Gross. Cort. Geoffr. unc. iv

Coq. in f. q. aq. cois per bihorium ad Colat. unc. xxiv. Sumat per tres dies insequentes, & deinde altero quovis die mane jejunus unc. iv five octo cochlearia.

Ejecit hoc remedio magnam copiam lumbricorum teretium, brevique perfecte sanatus fuit."

OBS.

Obs. III. „ Virgo intra 30 & 40 ætatis annum degens diu vexabatur vehementissimis cardialgiis, quibus quotidie per horas cogeatur, vermis instar, per solum reptare. Quicquid assumserat, effectu caruerat. Jubebam, ut *Decocti*, in superiore observatione memorati, eandem quantitatem per insequentes aliquot dies, vacuo ventriculo, assumeret. Nulli vermes expellebantur; sed magna quantitas tenacissimæ pituitæ per alvum secedebat, & Ægra pristinam sanitatem recuperabat perfecte, qua adhuc fruitur. ”

In alia epistola, postea data, idem Vir Doctiss. DE MAN sic pronunciat: „ Est profecto (*Cortex Geoffrææ*) eximium remedium ad pituitam, & suspicarer fere, in eo potissimum ejus vim in expellendis vermibus esse sitam, quorum quippe nidus & sedes (ut notum est) plerumque pituita est. ”

§. I V.

Tentamina cum Cortice nostro instituta a Doctiss.

J. H. RUMPEL, & inter MSS.

JULIAANSII reperta.

Testatur hic Vir, egregios effectus se inde obtinuisse in vermibus non tantum, sed & in aliis malis. Vidit inde eandem etiam pituitæ excretionem. Aliquoties effectu caruit, in ægris præsertim, qui remedium ferre non poterant ob enormes, quæ inde oriebantur, anxietates: hasque potissimum observa-

vit in corporibus strictioris habitus, dum laxa & pituitosa corpora, & infantes longe facilius remedium ferebant. Ex casibus, ab hoc viro communicatis, binos seligam.

OBS. I. „ Ancilla 30 a. a duobus annis Quartana duplici laborabat, quæ per usum remediorum, a diversis Medicis præscriptorum, vel in simplicem convertebatur, vel pro brevi tantum intervallo tollebatur. Per dimidium annum menses suppressi erant. Scorbutici & pituitosi habitus erat, perque longam febris durationem debilis & œdematosa. ”

„ Præscripsi ipsi, præter debitum regimen, hos Pulveres:

R₂. Cort. Geoffr. dr. iij

Pulv. Gum. Arab.

Pulv. Liquir. aa dr. sem.

M. F. Pulveres N^o. xviii.

Capiat die vacuo a paroxysmo quovis bihorio unum, donec anxietatem sentiat.

Simul exhibui Decoctum aperiens ex Rad. Gram., Liquir., aliisque constans. Nullam observavit inde anxietatem ægra. Secundo paroxysmo febrili post caloris stadium longe majorem solito urinæ copiam emisit, quod sequenti die vacuo pergebat; & postquam tertia vice hos pulveres assumerat, perfecte a febre liberata erat.”

Obs. II. „ Femina 40 a. robusta, bene menstruens, in nundinis commercii sui causa multum sub dio morari solita, quavis vespera periodicam patiebatur cardialgiam, cum vehementissimis anxietatibus & tensionibus abdominis, quæ per dimidiam noctem durabant. ”

„ Plures Medicos consuluerat incassum. Ipse varia etiam remedia exhibueram, quæ inter Camphoram, Cicutam & Semina Sinapi, itidem absque fructu. Tandem præscripsi sequens Decoctum

R^o. Cort. Geoffr. unc. i & sem.

Coq. in aq. lib. ii & sem. ad Colat. lib. i.

adde Vin. alb. Gall. lib. i.

Sumat omni hora cochlear.

Quo remedio eo cum effectu usa est, ut plene sanaretur. ”

„ In duobus casibus similibus, minus tamen vehementibus, eodem modo feliciter & citissime remedium sanitatem restituit. ”

§. V.

Epistola circa Corticis Geoffræ vires ad Clar.

VOLTELEN scripta a Doctiss.

J. VEIRAC, Medico inter Rotterodamenses clarissimo.

Hæc epistola, Latine versa, sic se habet:

„ Quamprimum mihi, Vir Clarissime! Corticem

Geoffrææ a biennio hinc, ut tentarem, misisti, in eo explorando mox occupatus fui. Hæc epistola tibi indicabit, qua ratione eo sim usus, quisque fuerit experimentorum meorum eventus.

„ In plerisque casibus adhibui *Decoctum*, quod hoc fere modo præscribebatur:

℞. Cort. Geoffr. dr. iii
Coq. in s. q. aq. comm. Colat. unc. viii adde
Aq. Naphæ vel similis unc. i
M.

Subinde adhibui *Tincturam*; raro *Extractum*; & in unico casu etiam *Pulverem* externe. Ratio hujus methodi non erat defectus occasionis; sed efficacia *Decocti*.

„ Doses differebant pro variis indicationibus, ætatibus, aliisve conditionibus.

„ Dicta ulterius patebunt ex practicis animadversionibus, quæ ex plus quam quinquaginta observationibus natæ sunt; quæque, ubi illud utile videbitur, quadam casuum descriptione confirmabuntur.

„ 1° Hic Cortex adversus vermes (excepto lumbrico lato) in universum mihi visus est certissimum, tutissimum, & commodissimum omnium remedium, vel medendi rationum, quæ a me cum in finem unquam tentata fuere. Nam, quamvis hic Cortex pro Anthelmintico fallere nescio non sit habendus, datam tamen laudem ideo meretur, quia

sexies propinatus quinquies scopo satisfaciebat, & frustra exhibitus nihil mali producebat."

„ Adulto homini totum Decoctum pro dosi erat, mane sumtum; a 12 ad 20 annos duæ tertiæ partes dabantur; a 6 ad 12 annum dimidium; dum in pueris a 2 ad 6 annos natis una tertia pars mihi sufficiebat. Si ante quartum diem nulli vermes prodirent, eorumque suspicio tamen adesset, dabam expulso-rium, ægri ætati & conditionibus conveniens. Hoc autem raro indigebam, quoniam hic Cortex plerumque absque ulteriori remedio vermes expellebat."

„ Optimum inveni, ante & per omnem usum remedii ægris prohibere lac, caseum, carnem, & pisces; exceptis piscibus ficcatis (stok-visch), fal- sis, & halecibus, quæ cum condimentis e sinapi semi- nibus, tuberibus Solani esculenti, aliisque ficcis ci- bis permittebam."

Dicta facile illustrabuntur paucis observationibus, quæ ex reliquis selectæ mihi satis momenti habere videntur, ad dictam Corticis utilitatem confirmandam. Brevitati studebo, & monotoniam evitabo".

„ Puer nondum duos annos natus, ceterum sanus, ex improvise corripiebatur tremore am- borum pollicum, quem insequiebatur fortis, non interruptus, & involuntarius tremor sinistræ manus, deinde brachii sinistri, cruris, & tandem utrius- que palpebræ. Hoc symptomata subinde majore cum vehementia revertebatur; adhibitis remediis effec- tu hætenus destitutis. Nonnulla, licet non admo- dum manifesta, vermium signa etiam suaserant Anthel-

mintica experiri; & tandem (omnibus irritis) usum *Corticis Geoffrææ*. Ægrotulus tunc sex annos cum dimidio habebat. Insultus, qui fere epileptici videbantur, redibant saltem semel per mensem. Post ejusmodi accessum, qui solito gravior erat, exhibui puero mediam partem Decocti supra memorati. Hanc exhibitionem sequebantur, (quod in plerisque pueris observavi), nausæ, posteaque materiæ albæ pituitosæ vomitus. Insequente, & tertio, die remedium absque incommodo ferebat. Postquam dimidium tertii Decocti assumptum esset, nauscabat Ægrotulus; querebatur de ventris torminibus, & excernebat postea cum fœcibus multum pituitæ, cui dense intermixti erant ascarides, tresque insuper lumbrici teretes. Sequenti die purgans utile judicabam, ex Jallappa & Calomelite. Sub hujus operatione sequebantur adhuc quinque vermes teretes, cum plurimus ascaridibus. Ab illo tempore puer immunis fuit ab omnibus convulsivis symptomatibus, & vegetior, quam unquam antehac",

„ Juvenis 14 a. ultra modum esuriebat; nihilominus vero in dies macilentior & debilior fiebat. Inexpectato ei accidebat tumor labiorum; dum contractio pupillarum exigua admodum erat. Pulsus erat justo celerior, minimus & aliquando intermittens. Suspicio vermium, modo memoratis signis innitens, confirmabatur, ægro sub multis anxietatibus vermem teretem vivum evomente. Ante aliquot dies hujus Ægri pater filiolum phthisi perdiderat, nec sine ratione timebat, ne & hic filius eandem sortem subiret.

Nec

Nec ego multum solatii ipsi dare poteram; nam omnes conatus irriti erant. Postquam vero per tres dies, singulis vicibus, dimidium Decocti nostri propinasse, & quarto die præscripsissem Clyisma Mannatum, cum parva copia Salis gemmæ; non sine magna mei admiratione, nec minore parentum gaudio, hoc clyisma infecuta erat evacuatio massæ cujusdam pituitosæ, cum uno vivo & quatuor mortuis lumbricis teretibus, solitæ longitudinis, & copia plurimorum ascaridum mortuorum. Clyisma subinde iterabatur; nihil vero amplius excretum fuit, nisi mortui aliqui ascarides. Apparens tabes sensim mutabatur in perfectam sanitatem, ita ut juvenis hodie nullum signum nec symptoma vermium animadvertat. Hoc in casu id quoque singulare fuit, quod æger ante vermium eliminationem mane per tussim multum tenacis pituitæ excerneret, sed in posterum nihil horum perceperit".

„ Puella 18 a. multa offerebat symptomata Choreæ S. Viti (ceterum sana), & insultum vehementiorem percipiebat versus tempus menstruorum, quæ periodo sua & quantitate rite ordinata erant. Juniori ætate vermem teretem ano excreverat; sed postea nullos unquam. Delineatio symptomatum, decursus morbi, & meæ medendi methodi, præsentis scopo parum conveniret. Sufficiatdixisse, omnes meos conatus, etiam contra suppositam verminationem per duos annos frustraneos fuisse. Postquam per tres insequentes dies mane & vespera oleosum Clyisma injici curassem, quarto die exhibebam mane totum *De-*

coctum Geoffrææ, cum Liq. Anod. Min. Hoffm. dr. 1. Admodum nauseabat, & post meridiem patiebatur vehementem insultum convulsionum, & passionis hystericæ. In hoc tentamine tamen pergere cupiens iterabam sequenti die Decoctum, additis dr. 2 Tincturæ Castorei; & præscribebam clyisma cum Melle omni trihorio repetendum. Post ultimam injectionem versus noctem sequebantur vehementes ventris cruciatus, & motus spasmodici, quibus corpus in quasvis flexuras torquebatur. Ea nocte Clyisma bis injiciebatur, eo cum effectû, ut Ægra mane lumbricum teretem mortuum cum fœcibus excerneret. Ut brevis sim: pergebam eodem modo, tam in Decocto, quam in Enematibus per duos adhuc dies, quibus elapsis lætus accipiebam, morigeram meam Ægram sex, quorum plerique vivebant, vermes teretes per alvum excrevisse, una cum multâ pituita, & splendente materie, albumini ovi coagulato non absimili. Post has excretiones omnia symptomata commoti adeo systematis nervei evanuerunt, & puella jam per annum perfecta fruitur valetudine".

„ Observationes has aliis augere possem, si hæc intervire deberent ad ulterius quid demonstrandum, quam manifestam & nunc satis probatam vim anthelminticam nostri Corticis. Hæc potentia etiam intendi posse videtur, ita ut, si Cortex per se non satis efficax sit, aliud quoddam remedium, per se æque minus efficax, ipsius vim anthelminticam augeat. Bis scopum tetigi, eandem quantitatem Valerianæ Sylvestris addendo *Decocto Geoffrææ*, postquam utrumque remedium

feor-

seorsim incassum tentaveram. Sed dolendum, quod raro juniores ægrotuli injucundam hanc compositionem assumere velint. Credo etiam, de proprietate vermifuga Corticis certiores nos esse futuros, quando æger in antecessum ad similem victus, & medendendi normam redactus fuerit, qualis vulgo commendatur ante usum heroïci cujusdam ad tæniam”.

„ Docebant etiam experimenta, præsertim curandum esse, ne nimia muci excretionem intestina denuentur. Æger aliquis, postquam ter Decoctum, & quarto die purgans assumserat, multum muci excernebat absque vermibus. Querebatur de ventris torminibus, & postea, sub alvi tenesmis, aliquid muci, sanguine tincti, emittebat. Suspicio verminationis nimis magna erat, quam ut cura non repeteretur. Hoc tamen post duas demum hebdomadas fiebat; intra quod tempus Ægrotulus larga copia Emulsionis Arabicæ utebatur. Hæc præcautio supplebat muci defectum, cum ejus sequelis; dum & in hoc casu Cortex noster successu non carebat.”

„ An hæc proprietas nostri remedii unice vi expellenti, an vero simul vi vermibus lethiferæ adscribenda sit, & quid specificè eam proprietatem constituat, determinare non ausim. Occasionem tamen arripiendam esse, censebam, inquirendi, an minor dosis, & diuturnior usus hujus Corticis ipsius vim vermes necantem confirmaret. Hoc scopo usus sum Decocto vel Tinctura. Illius quovis bihorio cochlear propinabatur; hujus ter quaterve de die circiter dr. i ex vino albo. Post elapsas duas tresve sep-

rimanas conveniens exhibebam remedium expellens, vel & totum Decoctum. Ex comparatione vero eventuum mox patebat, Corticem, hoc modo tentatum, minus succedere”.

Sed nolo diutius tua, Vir Clarissime! attentione abuti, enarratione virium remedii, quod melioribus tuis experimentis certius illustrari demum poterit. Majoris momenti erit considerare, quid hic Cortex aliis in casibus præstiterit”.

„ 2° *Cortex Geoffrææ* manifesto proderat in nonnullis morbis pituitosis, præsertim in Asthmate pituitoso, habituali & periodico; in Tussibus catarrhalibus; & in Tussi convulsiva infantum. Hæc utilitas tamen differebat pro diversis indicationibus: nam, si tamquam Incidens in minutis dosibus adhiberetur, materies mucosa per hoc remedium facilius videbatur excerni, & emendari. Ut Concutiens nauseosum administratum in maxima quantitate, effectus fere similis erat Scillæ”.

„ An boni ejus effectus inter paroxysmos clangoris in Tussi convulsiva vi antispasmodicæ, an alii potentiae adscribi debeant, non audeo determinare. Hoc certum est, insultus & vi & numero visos esse immiui, & excretionem pituitæ facilius procedere”.

„ Quodsi enarratio singulorum casuum majorem quamdam firmitudinem dare posset universali huic experientiae, ab hac, non obstante temporis mei penuria, me non subtraherem; sed hoc superfluum videtur. Id unum prætermittere non possum, quod, si

ægri conditiones remedium postulent pituitam incidens, quod minus, quam alia, calefacit, hoc in nostro Cortice inveniendum sit. Nec hoc omittere possum, quod, si nausæ requirantur per remedium, quod ventriculo non obest, nec appetitum multum imminuit, Tinctura hujus Corticis cum optimis reliquorum Nauseantium comparari mereatur”.

„ 3° Tentavi etiam hoc remedium in plurimis Hydropibus tam anasarctis, quam saccatis. Hoc tamen sæpe frustraneum erat; aliquando utilitas dubia erat: sed certissime tentamen succedebat, quando hic Cortex tamquam Adjuvans aliis Hydragogis jungebatur. Sequens observatio dictum hoc confirmet!”

„ Matrona ultra 60 annos nata, constitutionis laxæ, vitæ otiosæ adsueta, dedita potibus tepidis aquosis & lacteis tandem incidebat in Anasarcam, incipientem a tumore in dorso pedum, qui gradatim adscendebat, donec morbus perfectus esset; quamvis nullum signum aquæ in aliqua cavitate collectæ deprehenderetur. Hoc in statu hæc Ægra meæ curæ commissa erat, quum *Corticem Geoffrææ* tentandum mihi mitteres. Neque ignorabam, quam parum vel maxime laudatis Hydragogis fidere liceat. Non obstante enim omni mea cura & attentione, hic quoque irrita erant. Usus diu continuatus vini Scillitici Huxhami omnium optime tamen satisfecerat; quamvis Anasarca tandem ad eum vehementiæ gradum pervenisset, ut crura gangræna minitaretur,

jamque de Scarificatione (utut plerumque inutili) cogitarem. In hoc morbi statu præscribebam *Decoctum Geoffrææ*, cujus quavis hora cochlear assumeretur. Vehementes admodum nausæ ad dosium imminutionem me cogebant; & irrita remedii propinatio per duas septimanas mutationem in cura suadebat. Sequens Infusum præscribebam”:

℞. Scill. rec. dr. ii

Cort. Geoffr. dr. iii

Stent calide per 36 horas in f. q. Vini Canar.

adde dein Colat. unc. xx

Tinct. Helleb. nigr. unc. ii

— Cort. Peruv. unc. iii

M.

Sumat omni bihorio cochlear frigide.

Ex usu hujus Infusi experiebar hoc in casu, quicquid ab optimo Deobstruente Diuretico expectari posset, dum remedium simul tamquam Purgans serosum operabatur; nam Ægra per alvum & urinas quotidie excernebat multam materiem aquosam, ita ut, sine ullo alio remedio, sub vitæ regimine, morbi indoli accommodato, intra decem septimanas in ea esset conditione, ut perfecta tandem sanatio obtineretur, æquali insuper quantitate Tincturæ Cort. Peruv. & Geoffr. exhibita; & Ægra hodie annum cum dimidio post hanc curam bene valeat.”

„Femina paupercula 36 a. confirmata laborabat

A-

Ascite, quum explorandum nostrum Corticem mihi mittebas. Admodum debilis erat, & se tunc fere tres menses gravidam suspicabatur. Venter valde tensus erat, & ad Paracenthesin jam conclusum erat; sed cum hanc instituere animus esset, Ægra eam declinabat. Præscribebatur itaque sequens remedium:

R^o. Cort. Geoffr. dr. ii

Coq. in f. q. aq. comm. colat. unc. viii adde

Tinct. ejusdem Cort. dr. vi

Liq. anod. min. Hoffm. dr. ii

Aq. Cinnamom. unc. i

M.

Sumat quavis sesquihora cochlear frigide.

Simul ventrem fricandum jubebam cum oleo Olivarum, quod jam diu ante facere cœperat. Quarto die Ægra liquidam alvum experiebatur, quæ continuabat, absque ut debilitas inde augetetur. Ab aliquot septimanis vexata erat dysuria & dolente stranguria: sed & hæ minuebantur pro ratione auctæ urinæ excretionis. Postea excernebat urinam fuscam, crassam & turbulentam, cum notabili remissione symptomatum Ascitis. Pergebat in usu memorati Decocti, donec urina tenuior evaderet, quamvis ejus quantitas semper manifesto major esset, quam assumti potus. Venter intra tres menses detumescebat; vires quotidie augebantur, tandemque omnia Ascitis signa evanuerant. Perfec̃te sanabatur; justo

tempore infantem enitebatur; sana postea mansit, & nunc altera vice peperit."

„ Non obstante convincente hac observatione, non possum, quin ex sufficienti experientia concludam, hoc remedium, quamvis consilio directum, his in casibus sæpe fallere. Id tamen tuto asseverare possum, illud, quamvis diu assumptum, nullum unquam incommodum producere. Sed hæc in transitu."

„ 4° In tribus Maniacis hoc remedium tum seorsim, tum cum celebratis specificis adhibitum, inutile inveni. Unum casum exciperem, nisi in eo multarum conditionum concursus fuisset, quæ ventant, quominus justo titulo soli *Geoffrææ* Ægri melior status, qui præterea per aliquot tantum dies durabat, adscribatur."

„ 5° Plurimi Scabiosi, quolibet modo, variisque cum additamentis hoc remedio usi sunt, sed non alio effectum, nisi quod morbus eodem modo pergeret & desineret, ac si Cortex non propinatus fuisset. Nihil saltem ad curationem hujus morbi faciebat, quod nonnulli, eodem modo ac alii a Scabie immunes, ab usu hujus remedii nauseabant, vomebant, vel vermes excernebant."

„ 6° Commodum ex vi *Geoffrææ* certius erat, & magis conspicuum, quando Cortici Peruvia-

viano junctus erat in laxitate intestinorum cum diathesi sanguinis mucofo-scorbutica, quæ sæpe sequela est diuturnarum febrium vernalium & autumnalium. Hoc in casu noster Cortex videtur vim tonicam roborantem Corticis Peruviani augere, simulque ejus vim adstringentem (quæ sub his conditionibus noxia esse potest) minuere."

„ 7° Observatione quadam innixus suspicor, usum ejus internum cum Cortice Peruviano, simulque in Pulvere extus adhibito, utilem esse posse in Gangræna spontanea fenum; hunc saltem Corticem in tali casu, & per consequens in aliis Gangrænæ speciebus, commendare ausim."

„ Ex omnibus his concludo, *Corticem Geoffrææ* principem locum mereri in catalogo Anthelminticorum; pertinere eum ad Incidentia, Deobstruentia; Hydragoga; tandemque hoc remedium Cortici Peruviano junctum pertinere ad Roborantia."

„ En, Vir Cl.! periculorum meorum, diligenter & sine ullo partium studio, præjudiciove institutorum eventus fideliter enarratos. Dolerem quam maxime, si sortem, novis plerisque inventis communem, hic quoque Cortex tam eximius experiri olim deberet, ut sedulo exploratus, iterum iterumque laudatus tandem tamen oblivioni traderetur."

§. V I.

*Binae Observationes, extractæ ex epistola ad Cl.
VOLTELEN a Doctiss. DU PUI data, tunc
Poliatro & Anat. ac Chir. Lectore Cam-
pensi, nunc Professoris Honorarii
titulo Alcmariæ ornato.*

Postquam Vir Doctiss. in hac epistola monuisset, se sæpius exhibendo hoc remedium constantem vim Vermifugam observasse, sed praxi frequentiori aliisque distractum negotiis, sedulam annotationem neglexisse, hoc modo casus, quos annotaverat, enarrat.

Obs. I. „ Iteratis vicibus, ab illo tempore, quo hunc accepi Corticem, juxta tuam præscriptionem Juveni symptomatibus epilepticis convulsivis vexato, omnibus fere, celebratissimis alias Vermifugis incassum tentatis, præscripsi; eo cum eventu, ut septem vermes eo fuerint excreti prima vice, qua assumsit. Postmodum nullum iterum inde effectum habuit. Mobilis licet esset systematis nervosi, ex ejus tamen usu exortas nullas percepi turbas, nullas anxietates, convulsiones nullas. Postea nec in hoc solatium inveniens remedio, aliis usus fuit hic Æger auxiliis.”

Obs. II. „ Die 18 Februarii 1785 juxta tuam iterum præscriptionem Virgini honestæ, per longum tempus spasmodicis & convulsivis affectionibus, quæ

quæ juxta Medicorum variorum auguria vermibus aut teretibus, aut lato originem suam debebant, affectæ, postquam, me suadente, unc. 2. Lemnito-chorti, singulis diebus tripartitis vicibus dr. sem. absque ullo effectû assumserat, propinavi *Decocti-
nem Corticis Geoffrææ*. Effectus erat, ut primo die lumbricus teres, magnus, mortuus fuerit excus-
sus; secundo & tertio die non item. Quarto die ex-
hibui Purgans ex Rad. Jalapp. dr. 1 & Merc. dulc.
gr. III. Ex his alvus sexies fuit soluta, & tres lum-
brici adhucdum fuerunt ejecti. Ex assumpto hoc Cor-
tice passa est multum; anxietatibus doloribusque,
expulsa simul sursum & deorsum muci & pituitæ
copia magna, vexata: & systema nervosum agitatum
inde multum, ita ut tremores artuum, labiorum &
oculorum fuerint visi. Hæc omnia postmodum dis-
paruere symptomata. Sedantia dein & antispasmo-
dica exhibui medicamenta, tali quidem cum effe-
ctu, ut in hunc diem (26 Jan. 1788) sanitate frua-
tur constanti, nec ullis illius generis affectionibus
postea affecta fuerit."

§. V I I.

Observationes circa vim Cort. Geoffr. cum Cl.

VOLTELEN communicatæ a Viro Doctiss.

J. P. ERMERINS Medico Medioburgensi.

OBS. I. „ Matrona quædam 30 a. laborabat in-
testinorum debilitate tanta, ut octavo quolibet die
ob alvi segnitiam purgans sumere cogeretur. Corro-
L bo-

borantia præscripta per aliquod tempus levamen attulerunt. Verum certo quodam die narrabat, se sentire motum quemdam & irritationem circa; & simul indicavit, se sæpius vermibus laborasse, quin ante biennium adhucdum nonnullos excrevisse. Tres ipsius infantes plures quoque vermes deposuerant. Languida sæpe erat ventriculo; appetitus prostratus, qui tamen in prandio erigebatur; verum paucis horis post pastum ventriculum iterum quasi vacuum sentiebat. Pupillæ dilatatæ apparuerunt”.

„ D. 30 Augusti 1784 (tempore scilicet plenilunii) primo mane, jejuno ventriculo cepit tertiam partem, five quatuor uncias Decocti ex unc. 2 Cort. Geoffr. ad Colat. unc. 12 facti. Optime illud sustinuit; nihil evomuit: nauseosa tamen fuit, quod vero cœnæ præcedenti graviori adscribebat: attamen hoc medicamentum maxime affecit systema nervosum. Hoc die alvum bis liquide deposuit, quasi a laxante; ast nulli adfuerunt vermes. Diætam tenuem his diēbus adoptavit. D. 31 Aug. alteram dosin Decocti hausit, sed sine nausea fuit, ut & die insequente: alvum bis terve deposuit, & simul tres vermes rotundos satis longos, quorum excretionem levamen allatum fuit. D. 1 Sept. tertiam decocti partem assumsit. Idem effectus, licet jam melius ferat medicamentum; sed nulli amplius vermes. D. 2 Sept. Purgans exhibitum, verum non amplius vermes prodierunt. Postea optime valuit”.

Obs. II. „ Matrona præcedentis observationis

iiis.

iisdem symptomatibus laborare incepit (Ao. 1786), ac ante biennium, adeoque morbum initio potius, quam ulteriore progressu eradicare cupivit: hinc d. 13 Junii 1786 iisdem sub conditionibus primam *Decocti Geoffrææ* partem sumsit; ter inde alvum exoneravit, dolores intestinorum & defatigatio aderant, sed nulli systematis nervosi affectus. D. 14 ex altera hausta dosi non nisi naturalem alvi dejectionem experta est, verum simul dolores, motitationes, & ingratissimum intestinorum sensum. D. 15 tertia Decocti portio ingrata ista intestinorum symptomata non produxit: in unica alvina excretionem deposuit tres lumbricos teretes. Ceterum melius sese habet, nisi quod debilis sit. D. 16 præscripsi Eccoproticum ex Sale Ebsham. &c., quo alvum hoc die & insequente liquidissimam habuit, ast sine torminibus, sequenti autem mane vermem teretem, priores magnitudine superantem dejecit. Systema nervosum in hac operatione nullatenus passum fuit".

Obs. III. „ Puer 9 circiter a. autumnio Anni 1784 febre biliosa laboraverat, & quamquam multa adhibita fuerint evacuantia, perstitit febris, cum pupillis oculorum dilatatis, pruritu narium, color faciæ erat pallidus, venter tumidus & durus, appetitus validus, febris lenta fere continua".

„ Vermes licet ad tanta remedia non apparuerint, suspicio eorum præsentiae oborta est. Sepositis igitur omnibus aliis præscripsi *Decoctum Cort. Geoffrææ* eadem formula & dosi ac antea. D. 3 Novemb. sum-

fit simili modo, ac præcedentes, primam partem Decocti, sed duabus vicibus: probe tulit remedium, quamvis nausæ & vomitiones magnæ fuerint. Alvum copiose & frequenter deiecit, simulque vermem teretem satis longum. Altero die 4 Nov. alteram dosin, sed quatuor vicibus haufit; minus quidem evomuit, valde tamen profligatus fuit, abunde fæces deposuit. Tertio die 5 Nov. tertiam divisionem, eodem modo ac heri, sumfit: minores & pauciores fuerunt alvi depositiones, detumet venter, & minus durus est. Quum copiose adeo alvum exoneravit, quarto die nullum purgans datum est. Plures forsan vermes dejecti fuerunt, primo saltem & altero die membranæ dissolutæ ac putrefactæ inter fæces reperiiebantur. Quamquam hoc in Ægrotulo ad Lunæ cursum minus attentus fuerim, docuit tamen eventus, non minorem fuisse successum".

„ Dum quædam symptomata vermium persiste-
runt, iteravi *Decoctum Geoffrææ* d. 11 Januar. 1785
& diebus insequentibus, superaddito Purgante; sed
nulli amplius vermes prodierunt, membranæ putri-
dæ tantum excretæ sunt".

OBS. IV. „ Ancilla annorum fere 24 jam longo
ab hinc tempore laborat vermibus, qui multos ipsi
creant cruciatus, anxietates, varias nervorum affectio-
nes, & dolores vagos; color faciëi pallidus est.
Subinde quidem vermes alvo deposuit, sed fomes
eorum ad quævis remedia rebellis est. Sæpe sentit
vermes repentis, imprimis dum cibos assumit; nau-
seabunda sæpius est, imprimis mane, jejuno ventri-
culo. "

„ D.

„ D. 1 Decemb. 1784 haufit duabus vicibus primam *Decocti Geoffrææ* portionem. Nauseofa valde fuit, evomuit parum; fentiit primo vermes furfum repentes, fimul ac hauriret remedium (hoc ita folebant, quoties cibos deglutiret); verum paulo post, quum loco cibi huic veneno occurrerunt, animadvertit, eos deorfum abiiffe, dolores fortiores dein in intestinis paffa est: nihil edit, nifi post meridiem, quorum ciborum dein partem vomitu rejecit. Ad vefperam femel alvum liquide depofuit, fœces mucosæ erant. D. 2 Dec. nocte fatis dormivit. Sumfit alteram dofim fimul & femel. Hoc mane neutiquam efuriebat, ac heri & diebus præcedentibus, dolores magis ad inferiora in intestinis terminantur. Post meridiem, quum cibos leviores affumiffet, experta est anxietates vehementiores. Vefpera bis alvum dejecit, & hac occasione, absque ulla fenfatione, vermes duos teretes, quorum unus femiulnam, alter vero quadrantem ulnæ referebat, concomitante copia ascaridum. D. 3 Dec. bene dormivit. Cepit tertiam partem *Decocti*. Dolores vagos per corpus, ut antecedentibus diebus, nullos amplius experitur; melius longe fe habet, nullos animadvertit vermes repentes; remanet tamen pondus, placentæ adinftar inter umbilicum & cardiam. Vefpera bis alvum dejecit, nulli aderant vermes, fed membranæ & fibræ diffolutæ & putrefactæ. D. 4 Decemb. præfcripsi purgans medicamentum. Color faciëi non adeo flavet, fed ad rofeum vergit, vomitu parum muci rejecit, hinc onus ad ventricu-

lum aliquantum imminutum. Quater alvum deposuit, nullos autem vermes, sed membranas putrefactas. D. 5 Dec. iteravi purgantem mixturam: aliquoties alvum deiecit, & simul quinquaginta circiter ascarides excrevit; magnum inde solamen, hinc pondus ad stomachum ex toto sublatum. Optime se habet ægrota, & nunquam meliore sanitate fructa est."

„ D. 12 autem Januar. 1785, quum iterum male se habuit, & symptomata indies crescebant, Decoctum præscripsi memoratum, deinde Purgantia; maxime quidem profligata fuit, nulli vero vermes apparuerunt."

„ Eadem hæc Ægrota tertia vice, multa cum constantia, eodem utitur remedio d. 8 Februarii 1785; fortioribus dein datis Purgantibus; ad quæ etiam magnam ascaridum copiam excrevit multo cum levamine. Plurimum iterum in operatione hujus remedii tulit, sed jam ad hunc diem (15 Septemb. 1785) illibata gaudet sanitate."

„ In genere observavi (quod mirum) adultos magis pati ab operatione hujus remedii, quam infantes."

Obs. V. „ Filius Viri Graviss. N. N. 5 a. per longum tempus laboravit tussi stomachica, cum sputo striis sanguineis tincto, febribus, ventre duro &c. Chirurgus quidem multa adhibuerat medicamenta, quæ malum palliarunt, neutiquam sanarunt. Suspicio mihi oborta præsentiae vermium, præter
me-

memorata, ex pupillis dilatatis, pruritu narium, similibusque: præscripsi *Decoctum Cort. Geoffr.* ex unc. 1 & sem. ad colat. unc. 9, ut utererur consueto more hoc Decocto. D. 7 Januar. 1785 sumfit mane primam partem: optime sustinuit, atque non adeo affectus fuit ab hoc remedio, quam reliqui ægroti, etiam adulti: evomuit parum, ter liquide alvum subduxit, sed nullos vermes. D. 8 Jan. ab altera portione magis evomuit, binas depositiones alvinas habuit. Nulli aderant vermes. D. 9 tertia dosis eadem produxit, & vomitu satis magna mucii tenacioris copia ejecta fuit. D. 10 Infusione Sennæ aliquot alvi depositiones sustinuit, & vermem teretem longum excrevit. Venter multum detumuit, tussis modica est, sanguinis excreti nulla apparitio. Lunæ periodus non fuit observatus.

§. VIII.

*Observatio cum Cl. VOLTELEN communicata
a Doctiss. J. B. CROLL Medicinæ Doctore
Dordraceno.*

„ Matrona quædam 33 annos nata, firmæ corporis constitutionis ac quinque liberorum fœcunda mater, a teneris juventutis annis vermibus subinde vexabatur; longo tamen abhinc tempore nullos excreverat, donec præterlapsa ultima æstate variâ, quibus tum infestabatur, symptomata (nausea scilicet, cephalalgia, appetitus admodum auctus, at cito sedatus, anxietates &c.) vermium in primis viis nidulan-

lantium novam fecerunt suspicionem. Nullis aliis medicamentis præviis, mox ad *Corticis Geoffrææ* usum, cujus egregias vires in eliminandis ascaridibus jamjam expertus eram, confugi, eumque Decocti forma solitoque modo propinavi. Prima dosis nauseas & vehementes vomendi conatus excitavit, mitior erat secunda, itidemque tertia. Nulli interea ejecti vermes; quarto vero die Laxante ex Rheo dato intra triduum quindecim lumbrici teretes, longi, crassi, mortui excreti sunt, & Ægra sanitati restituta."

„Vero tamen haud absimile, illam plures lumbricos excreturam fuisse, si Purgans efficacius egisset; constat enim, Matronam nostram nondum perfecte a vermibus liberatam esse, cum quatuor circiter mensibus ab usu *Corticis Geoffrææ* lumbricum sponte ejecerit. Quare necessariam adeo medicamenti iterationem proposui; eam vero omnino declinavit Ægra."

§. I X.

Observatio per varias litteras cum Cl. N. G. OOSTERDYK, Præceptore meo æstumatissimo, communicata ab Expert. J. A. SIKKE Chirurgo in pago Aarlanderveen.

Ex variis litteris hujus casus historiam excerpere benevole mihi concessit Vir Cl., quarum Auctor hunc casum observavit, & remedii effectus singulari cum diligentia & fide accuratissime annotavit, quod

eo

eo facilius potuit, cum Ægrotula hujus observationis ipsius filia esset.

Hæc septennis varia offerebat symptomata, quæ vermium præsentia suspicionem movebant. Suadente Cl. OOSTERDYK *Corticem Geoffrææ* exhibuit sequenti modo: decoxit *Cort. Geoffr.* unc. 1 cum aq. unc. 12 ad colat. unc. 4 cum dimidia; hujus decocti primam dosin dr. 10 filia suæ dedit d. 7 Decem. 1785, hora octava matutina. Brevi insequabatur nausea; & hora nona alvi excretio materiae tenacis, in qua sex vermes plani, semina cucurbitæ referentes. Ad vesperam usque continua nausea fuit, interdum & vomitus pituitæ & bilis, & una alvi depositio liquida absque vermibus. Altero die non assumpsit remedium, vermes tamen similes duos excrevit. Tertio, quartoque die assumpsit decocti dr. 2 cum dimidia quovis die; unde nausea &c. Iterum similes vermes sequebantur, plerique semicorrupti. Quinto die Pilulas purgantes ex Jalappa, Masfa Pil. Ruffi & Extracto Rhei sumsit, unde multi vermes ejecti, partim fusci & mortui, partim albentes & vivi.

Per septimanam dein a medicamentis abstinuit; multi tamen vermes, vel potius vermis frustra insequabantur.

Denuo assumpsit Decocti supra memorati dr. 3, unde nausea, & vomitus bilis & pituitæ, & postea etiam molestus vesicæ tenesmus. Vermis aliquot frustra excrevit viva, & longas pelliculas, semicorruptas.

Continuatum ita est Decoctum interpositis quovis quarto quintove die Pilulis purgantibus, jamque fere absque vomitu remedium ferebat. Quotidie similia frusta vermis plani decedebant, ita ut 23 Decemb. numerus horum frustorum esset 144, præter pelliculas corruptas, quas excreverat. Sub continuato usu remedii quotidie vermis frusta nonnulla excernebantur; inter quæ longiora, articulata, partim viva, partim mortua: unum horum frustorum ultra ulnam longum erat, & vivum. Manifesto jam constabat, tæniæ frusta esse, quæ excernebantur.

Tandem d. 25 Januar. 1786 in unica alvi excretionem repertum est frustum vermis convolutum, tres ulnas longum, in apicem tenuissimum desinens, & brevius quoque frustulum, itidem tenuissimum, a priori verosimiliter abruptum, una cum 61 frustulis sive articulis separatis: debilis tantum vita in his frustis conspiciebatur. Eodem die in aliis quatuor alvi evacuationibus 27 articuli separati adhuc inveniebantur. Post hunc diem per aliquot septimanas vermis indicia in excrementis non apparuerunt: jamque longe melius valebat Ægrotula, bene appetebat, dormiebat, color naturalis fiebat, nec pupilla dilatata erat.

Elapso aliquo tempore verminationis signa denuo apparebant. Ineunte itaque mente Majo insequente *Cort. Geoffr.* iterum exhibitus est. Sumsit nunc quotidie gr. 6 Pulveris, cum Extracto Absynth. in Pilulas redacti, interpositis omni quatridduo Pilulis purgantibus. Sub usu horum medicamentorum quo-
tidie

tidie frustra vermis decesserunt, quorum unum ulnam cum dimidia longum erat.

Per insequentes menses usque ad finem Octobris perrexit in usu Pulveris, sed in formam Electuarii cum Rob Ribes. redacti, qua forma efficacius agere videbatur, quam forma Pilularum. Dosis sub finem augebatur ad gr. 10. Hac ratione, interpositis subinde Pilulis purgantibus, vermis adhuc articuli passim excernebantur, & frustra etiam longiora, quorum duo, quæ duas ulnas cum semisse æquabant; jamque absque nausea fere remedium ferebatur.

Mensibus Novembri & Decembri iterum datum est Decoctum adscendendo ab uncia dimidia ad integram: unde initio nausea & vomitus. Sub usu Purgantium excreta sunt varia frustra tæniæ, inter quæ unum trium ulnarum longitudine. Continuatus est usus remedii usque ad finem Decembris, postea intermissus.

Post aliquot menses denuo quidem ad remedium deventum est; sed minore cum successu.

§. X.

*Observatio Doctiss. C. PEEREBOOM, Medicæ
Amstelodamensis.*

Quum acceperam, Doctiss. hunc Virum remedium nostrum etiam sæpius adhibuisse, per litteras ipsum rogavi, ut, si quem casum memoratu dignum haberet, hunc mecum communicaret. Non diu post mihi per epistolam respondit; in qua refert; se ante

aliquot annos a Doctiss. VAN STUYVESANT, Medico olim Surinamensi accepisse remedium anthelminticum, ut vires ipsius exploraret. Remedii compositionem tunc ignorabat; jam vero ex meis litteris perceperat, fuisse illud *Decoctum Corticis Geoffrææ Surinamensis*.

Remedium exhibuit puero decem annorum, a nativitate fatuo, omnique rationis usu destituto. Præterea hic miser quotidie convulsionibus & motibus epilepticis discruciabatur. Consultus a parentibus Vir Doctiss., curam ultra vires esse, quidem obtestabatur; sed, aliquot signa vermium latentium deprehendens, de afferendo tamen aliquo symptomatum levamine non desperabat. Varia itaque, eaque probata præscripsit remedia, quæ tamen, licet diagnosis, ejecto uno alterove lumbrico, confirmarent, nidulantes hostes tamen penitus exterminare non potuerunt. *Decoctum Geoffrææ* itaque tentavit, cujus mane dedit unciam unam, unica vice; eo effectu, ut post meridiem mater pueri ultra quadraginta vermes apportaverit, qui ex ano, tamquam prosecuti, effugerant.

§. XI.

*Corollaria, ex allatis Observationibus elicita,
Synopsis virium medicatarum Corticis
Geoffrææ sistentia.*

1° Observationes, quas attulimus, docent primariam vim, quæ Cortici nostro inest, esse *Anthelmin-*

minticam; qua sola primum inter Indos Surinamenses notus, dein & apud celebres Medicos, qui eum adhibuerunt, inclaruit. Hanc tanto possidet gradu, ut dubitare fere liceat, an unquam in casibus, ubi vere vermes aderant, effectu caruerit. Quod enim subinde absque vermium excretionem exhibitus fuerit, ideo tamen inertiam non arguit, ob dubiam & fallacem vermium diagnosin. Quamvis, uti optima quæque interdum fallere solent, ita & hoc medicamentum successu destitui nunquam posse, nemo facile contenderit. Id saltem tuto asseverare licet, si fefellerit, raro admodum fefellisse, & inter omnia reliqua Vermifuga certissimum effectum præstitisse.

Hoc autem dictum præsertim velim de lumbricis teretibus & ascaridibus: quod tamen non ita intelligendum, ac si ad tæniam omni vi careret *Cortex Geoffrææ* noster; nam, præterquam quod rarissime ad hanc propinatus fuerit, contrarium luculentissime docet Observatio § 9 relata. In eo casu tam eximio cum successu exhibitum fuit nostrum remedium, ut præter longiora brevioraque plurima frustra, pars tæniæ filum referens, quod caput dicunt, etiam ejecta fuerit. (Nec contra hanc vim facit, quod in hac Ægra postea minus efficax fuerit; in initio enim, etiam antequam purgans pharmacum assumisset, manifesto jam frustra tæniæ decesserunt, argumento, remedium vim tæniæ adversam esse. Et tam rebellem ad omnia remedia tæniam huic etiam pro parte resistere, quid mirum? ne memorem, dosin augendo, hoc in casu plenam forte expulsionem obtineri po-

tuisse. Id utique persuasum mihi habeo, si ullum, nostrum certe remedium mereri, ut ulterius ad tæ-niam pellendam exploretur.

Quæritur jam, qualis sit vis, qua vermibus infestus est hic Cortex. Vis evacuans, de qua postea videbimus, non satis magna est, ad expulsionem præstandam; cum hac vi pleraque Purgantia Cortici nostro antecellant. Mihi quidem videtur remedium vim vermibus venenatam possidere. Sæpe enim vermes post ejus usum excreti mortui sunt: & quandoque illud experiunt mox abhorrent, ac protinus deleterium sibi virus effugiunt (§. 7 Obs. 4, & §. 10); ita ut nonnunquam visi sint apud infantes inter ludendum ex ano exivisse, nulla adhuc catharsi infecuta. Quales effectus sine vi vermibus venenata vix explicationem admittunt.

2º Concludimus porro, inesse Cortici nostro *facultatem insignem, mucum & pituitam tenacem incidendi, solvendi & movendi*. Perlegat quis recentitas observationes; vix ullam reperiet, in qua hæc non animadversa est. Tanta est hæc vis, ut Doctiss. DE MAN, ab hac potissimum Vermifugam virtutem derivandam esse, suspicatus fuerit (§. 3). Id quidem inficias eundem non est, vim vermifugam ab hac facultate insignem in modum intendi & adjuvari; cum vermium nidi, in tenaci pituita quærendi, sic egregie turbentur, & dispositio ad novam verminationem infringatur. Ab hac tamen sola vim Anthelminticam derivare, quæ supra de vi venenata disputavimus, vetare videntur.

Sed

Sed & hæc vis effecit, ut remedium sæpius efficacissimum se præstiterit, absque vermium excretionem, in casibus, ubi causa mali in tenaci pituita primarum viarum posita erat. Variæ exstant, huc pertinentes, observationes (§. 1 Obs. 11 & 12, §. 2 Obs. 3, & §. 3 Obs. 3).

Nec subsistit hæc virtus in incidenda sola primarum viarum pituita; sed ultra has progreditur, uti testantur effectus, quos exserere visus est in colluvie pituitosa & obstructionibus variis in partibus sedentibus: ut Asthmate pituitoso, Leucophlegmatia, Anasarca, Nephritide pituitosa, Febribus intermittentibus, similibusque (§. 1 Obs. 7, 8, 9 & 10; §. 2 Obs. 3; §. 4; & §. 5 art. 2º, 3º & 6º).

Quandoque tamen hac sua vi nocet in tenerioribus, intestina mucositate orbanda. His in casibus convenit, ante & sub ejus usum Mucilaginosæ & Oleosæ exhibere, quibus intestina obliniantur.

3º Consideranda porro venit *vis sursum deorsumque evacuans*, quam Cortex noster majori minorive gradu exercet: & primo quidem in stomachum; unde frequenter ab ejus usu anxietates, aliquando satis vehementes, nausæ, vomitus: deinde in intestina, hinc alvi egestionem plus minus copiosam plerumque excitatam. Interim ab hac vi, ventriculi fibras irregulariter irritante sæpe contingit, ut remedium plenosæ ferri non possit, quin continuo evomatur, vel in sensibilibus systematis nervosi turbas producat, aliave incommoda, quæ ægros ab iterato usu deterrent. Et hi effectus præsertim quidem observantur,
fi

si alvus sub usu hujus remedii immota maneat. Evitari autem hæc mala possunt dosin juste moderando, vel remedium per epicrasin exhibendo, vel & lene Purgans, vel Carminativum quoddam addendo: sub quo moderamine vel infantibus biennialibus tuto, absque ullo pravo effectû dari potest, sæpiusque datus est.

Mirum tamen est, hanc vim longe vehementiorem observari in corporibus adultis, robustioribus & ficcis, dum infantes & laxa corpora minus patiuntur. Derivandum hoc videtur a vi mucum solvendi, qua simul gaudet remedium; cum per hanc in ficcis corporibus, parum muci habentibus, omni mucositate intestina orbentur, & sic ad stimulantem vim sensiliora fiant.

4° Notari præcipue meretur *stimulus*, quem sæpius remedium exferit *in organa urinaria*, ingentem lotii copiam movendo, & in sensilioribus molestum vesicæ tenesimum producendo (§. 1. Obs. 6, 7 & 10; §. 2. Obs. 4; §. 4. Obs. 1; & §. 5 art. 3°). Respectu hujus virtutis hic Cortex certe locum meretur inter medicamenta Diuretica & Hydragoga.

Memorandæ tandem veniunt vires, quas an Cortex noster per se possideat, defectu iteratæ experientiæ, dubium adhuc est. Talis est

5° *Vis Antispasmodica*, quam inesse remedio nostro diceres, ex commodo, quod in Motibus Convulsivis, Epilepticis, aliisque malis spasmodicis, ut Tusibus variis, & nominatim in Tussi convulsiva in-

infantum præstitit. Sed, qui considerat, nullam inter has observationes dari, in qua vel vermes, vel tenax pituita non expulsi fuerint, dubium relinqui, mecum conveniet, an mediate, an vero immediate vis antispasmodica *Cortici Geoffrææ* competat. Forte nervos leniter afficiendo, nauseamque excitando effectum antispasmodicum exserere nonnunquam solet.

6° *Expectorandi vis*, quam aliquoties monstravit, facile quoque a facultate pituitam incidendi, & nauseam lenem movendi, derivatur. Cui accedit forte aliqua stimulandi potentia, qua nervos afficit.

7° Simili fere modo res se habet cum *Vi Roborante*, quam exserere quandoque visus est in laxitate intestinorum, gangræna spontanea fenum, similibusque morbis (§. 5 art. 6° & 7°).

Aliquam quidem vim roborantem inesse, ex principio, quo gaudet, amaro, adstringente concludere licet. Verum, cum hoc longe minore gradu, quam alia roborantia, possideat, hinc non multum expectandum videtur. Statuerem potius, hanc vim dependere a facultate mucum & pituitam incidendi; quoniam per hanc corpus disponitur, ut virtus remedium roborantium (in quorum connubio vim roborantem Cortex noster præsertim exercuit,) validius agat.

§. XII.

Dosis & modus exhibendi.

Forma varia *Cortex Geoffrææ* exhibitus est. Prima quidem forma, qua dabatur, quæque sola in Surinamia usitata est, est *Decoctum*: & fane hac forma maxime efficacem se præstitit, præsertim, si lumbricorum expellendorum causa sumebatur. Decoctum hoc sequenti modo parari & exhiberi homini adulto solet, si ad vermes pellendos datur: *Corticis Geoffrææ Surin.* unc. 2 coquuntur cum Aq. comm. unc. 24 ad Colat. unc. 12: Hujus Decocti tertia pars, five unc. 4, per tres insequentes dies quovis mane propinatur, ita ut Decoctum intra tri-duum absumentum sit: quarto autem die exhibetur aliquod purgans remedium, nisi alvus sub usu Decocti aliquoties mota fuerit. Hoc modo plerumque usi sunt Medici. Varii tamen minorem dederunt dosin, aliaque addiderunt, saporis gratia, vel alia de causa. Purgans, perinde est, ex quoniam remedio paretur; pleraque Purgantia hunc in finem data sunt, effectu eodem. Quin & Purgantis loco Clyisma quandoque bono cum successu injectum fuit. Ceterum in delicatioribus & sensilioribus, qui ob anxietates, flatuseas, vomitus, systematis nervei agitationes, similiaque, difficulter integram Decocti dosin, si semel simulque assumatur, ferunt, apte & efficaciter quoque Decoctum per epicrasin datum est, sumtis omni hora vel bihorio uno pluribusve cochlearibus.

De-

Decoctum hoc in *Clysmate* etiam administravit Cl. VOLTELEN (§ I Obs. 4) optimo cum successu: & hæc methodus fane in ascaridibus eliminandis notari omnino meretur.

Si autem Decocti sapor, (qui, licet ipse Cortex lenem amarorem tantum ostendat, intense amarus & adstringens est,) ægris displiceat; vel minus volumen requiratur, eundem in finem dari potest *Extractum* ad gr. 15 mane tribus insequentibus diebus, superaddito Purgante die quarto: tumque in Pilulas vel Bolum formari, vel aqua quadam stillatitia solvi potest. Hæc quoque exhibendi methodus bona est & efficax. Extracti autem hæc forma maxime congrua est, ubi remedium in morbis chronicis ad pituitam movendam propinatur; sive solum Extractum adhibeatur, sive cum aliis Amaris, Gummatibus, & Saponem mixtum propinetur.

Resina saccharo mixta infantibus commodum præbet remedium, sicubi lenta vi pituita incidenda, ventrisque & glandularum infarctus sunt resolvendi a gr. 3 ad 8. Adultis ad scrup. 1 usque.

Eodem scopo congrue quoque exhibetur *Tinctura Spirituosa*. Hæc paratur ex Cort. *Geoffr.* unc. 1 cum Spir. Vin. unc. 8. Dosis hujus Tincturæ est a gutt. 50 ad 100, sensim adscendendo, incidendi & deobstruendi potissimum fine.

In *Pulvere* rarius adhibitum est hoc remedium. Inter observationes tamen occurrit unus & alter casus, in quibus hac quoque forma vires suas exercuit. Inferiorem tamen hanc reliquis formis efficacia esse,

crediderim, ob insignem Corticis duritiem, quum vis ejus non nisi coctione diu protracta in aquam transeat.

Denique inter observationes exstat casus (§. 5 art. 3°), in quo bono cum effectu in *Infuso Vinoso* propinatus fuit Cortex.

Possset etiam *Aceto* digestum exhiberi hocce remedium, melle edulcoratum; atque *Aceto Scillitico* analogum sic censer. Habet sane *Cortex Geoffr.* cum *Scilla* affinitatem quamdam, si effectus spectentur.

Quoad modum exhibendi monendum aliquid restat de more, in propinando hoc medicamento ad lumbricos in Surinamia observari solito. Attendunt nempe ibi ad Lunæ phases, nec remedium exhibent, nisi novilunii, aut plenilunii tempore. Medici, autem, qui Corticem nostrum propinarunt, uno ore testantur, attentionem hanc tuto negligi posse, cum, quocunque tempore dederint, nihilo secius lumbrici expulsi fuerint.

§. XIII.

Combinationes cum aliis medicamentis.

Combinari cum variis medicamentis *Cortex Geoffrææ* potest: sive ut molestiæ inde timendæ prævertantur; sive ut actio medicamenti adjuvetur, certoque fini accommodatior fiat. Purgantia lenia addita cum vim *Geoffrææ* versus alvum dirigant, anxietates, nauseas, vomitusque egregie tollunt, simulque vermium

mium expulsionem promovent. Aromata, Carmi-
nancia, Antispasmodica, motus quoque, nervis forte
inducendos, pulcre anteverunt. Emollientia stimu-
lum systemati uropoiëtico illatum mulcent.

Imprimis memorandæ veniunt combinationes, per
quas major vis exsurgit, quam alterutri seorsim inest.
Ita vim Anthelminticam ab aliis additis intendi posse,
suspicitur Doct. VEIRAC (§. 5 art. 1°): & in
duobus casibus se hoc ab addita Radice Valerianæ
Sylv. vidisse, testatur, in quibus utrumque remedium
seorsim minus efficax se præstiterat. Roborantium
vim ab addito *Cortice Geoffrææ* in corporibus laxis
pituitosis intendi, supra jam monuimus (§. 11 art. 7°).
Exstat supra (§. 5 art. 3°) casus, in quo *Cortex*
Geoffr., Scillæ & Helleboro nigro junctus, præstitit,
quicquid ab optimo deobstruente diuretico expectari
posset; dum præterea tamquam purgans ferocum
operabatur.

§. XIV.

*Differentiæ in dosi & agendi modo inter Corti-
cem Surinamensem & Jamaïcensem.*

Ex consideratione memoratarum virium & agen-
di modi jam apparet, & hoc respectu multum inter
se differre *Corticem Geoffrææ Surinamensis*, & *Jamaïcensis*;
quod patebit examinando hujus dosin &
effectus, prouti hoc recenset Doct. WRIGHT (a).
Do-

(a) l. c. p. 509. & seqq.

Dosin quidem *Corticis Geoffrææ Jamaicensis* longe minorem ferunt ægri, quam nostri *Corticis*: *Decocti* enim (cujus autem proportio non admodum accurate determinatur, licet multo debilius sit solito *Corticis* nostri *Decocto*,) adultus quatuor tantum cochlearia ferre potest; juvenis tria; adolescens decem annorum duo; infans unum tantum. *Syrupi* eadem est dosis. *Extracti* dosis est gr. 3. pro adulto; juveni gr. 2; decenni adolescentulo gr. 1 & dimidii, infanti gr. 1. *Pulveris* dosin adulti non majorem ferunt quam gr. 30, juvenes gr. 20, decennes gr. 15, infantes gr. 10. Infantibus unius tantum anni dimidia quantitas, quam reliquis infantibus datur.

In recensioe effectuum *Corticis Jamaicensis* prima differentia a nostri *Corticis* effectibus, quæ occurrat, est potens Vis Narcotica: hæc si a *Cortice Surinamensi* observetur, levis saltem est.

Ulterius monet WRIGHTIUS, sedulo cavendum, ne durante operatione remedii aqua frigida potetur, quoniam hoc in casu producit nauseam, vomitum, febrem & delirium: optimumque tum remedium esse, largam aquæ tepidæ copiam ventriculo ingerere. Effectus hic ex nostro *Cortice* nunquam observatus fuit.

Nec a *Cortice Surinamensi* observati sunt effectus cathartici tam vehementes, quam a suo *Cortice* expertus est Doct. WRIGHT: refert nempe *Pulveris* gr. 30 vel 40 æqua vi ac *Jalappæ Radicem* alvum

movere; & ab Extracti gr. 5 robustum hominem
ægotare, & sæpius alvum deponere.

• Nunquam nostrum remedium deleterios produxit
effectus, quos *Corticem Jamaicensem*, majori dosi
exhibitum, quandoque produxisse, idem memorat.

F I N I S.

A D D E N D A.

A D C A P. I §. IX.

Postquam magna hujus dissertationis pars jam typis mandata esset, Expert. L. JULIAANS in collectione sua rerum, ad Scientiam Naturalem pertinentium, invenit ramulum Speciei illius *Geoffrææ*, de qua Cap. I §. 9 monuimus; & per epistolam, ad Cl. VOLTELEN datam, hoc indicavit. Rogatus mox hunc ramulum misit, ut examinare liceret; simulque frustra nonnulla Corticis hujus Speciei addidit.

Ramulus liquore asservatus folia fructusque gerebat, non flores. Examine instituto constitit, vere esse speciem a nostra *Geoffræa* distinctam; & relationem, quam supra dedimus, satis accuratam fuisse. *Folia* nempe sunt opposita pinnata cum impari, quinquejuga. *Foliola* ovata, acuminata, integerrima, glaberrima, tenuiora, quam in nostra specie, nervo longitudinali subtus eminente, ultra suam latitudinem distantia; inferiora paria minora sunt, sursum magnitudine augentur. *Drupa* magnitudine nostræ *Geoffrææ* æqualis, carnosæ, ovalis, glabra.

Cortex hujus Speciei minorem crassitiem habet, quam

quam noster Cortex. Extus colorem habet fuscum, ferrugineum, vix ullis Lichenibus obtectum. Corticis substantia albida est, flavescent, filamentosa, fragilis, spongiosa, mollis; nullus, ubi transversaliter secatur, splendor. Interna superficies albet pro maxima parte, licet hic illic macula nigricans conspiciatur. Nullum offert odorem. Sapor vix manifestus est, levisime amaricans, adstringens.

Cognovi ulterius, non admodum constare, quamnam Speciem, nostram, an vero hanc, Nigritæ *Masculam* appellent. Relationes, hac de re transmissæ, sibi obloqui videntur. Neque multum interest; modo quæ vera sit, atque virtute maxime præcellens, per sua signa rite dignoscatur.

EXPLICATIO TABULÆ.

- FIG. 1** Repræsentat ramulum cum folio & racemo
florido, ad specimen, liquore asserva-
tum, naturali magnitudine delineatum.
- 2** Sistit *Vexillum* Corollæ.
- 3** *Alas* designat.
- 4** Bina petala *Carinam* constituentia.
- 5** Depictum exhibet *Calycein* cum *Stamini-*
bus.
- 6** Abscisso pro maxima parte Calyce, & sub-
latis staminibus totum ostendit *Pistillum*.
- 7** Delineata habetur *Drupa*.
- 8** Ablata Drupæ pulpa, *Nucem* apertam, &
in ea contentum *Nucleum* ob oculos
ponit.

Bondt, Nicolaas

De cortice Geoffraeae Surinamensis

Lugdunum Batavorum 1788

Phyt. 57

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10301147-2